

15. aastaküü.

Fr. F. Kautzwardt oia.
Eesti NSV Riiklik
Raamatukogu

1916 Ühisk. number 15 kop.

Meie Mats

Nr. 91.

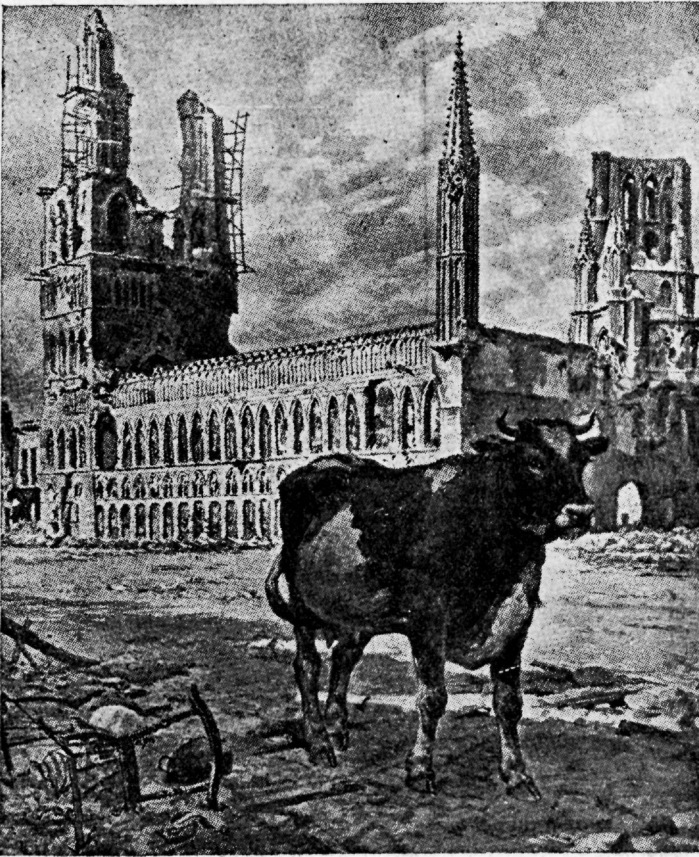
Laupäeval, 14. (27.) mail 1916.

Nr. 91.

Raail haual.

Reimsts. Pommitamise päewadel.

Automobilis.

G. W. Appletoni roman.

(Särg 2.)

5.

"Dü, meie saime täna üsna närwilisels," ütlesin ma, kui juba uulitsal seisisime. "Mis ja täna minu juures kuulsid, olid wististe anult —"

"Kotid," jattas Dick. "Mina omalt poolt soowin, et Caiety restorani einele läheme."

Mina olin nõus, ja kuna me üheskoos kallaft mööda allapoolse sammusime, küsis Dick minult äkitselt, kas seba mõistatuslikult lugu minu korteris ka politseile teatada.

Selle küsimuse üle olin ka mina juba järele mõtelnud, kuid ilma et kindlale otsusele oleksin jõudnud. Nimelt ei teadnud ma selgeste, kes naisterahwas oli, ei wõinud ka wandega kinnitada, kas ta tõeste wägiwaldselt minu korterist wälja wiidi ja kas seal üleüldse mingisugust kuritegu oli. Mina olin pealegi oma saali uljed lahti jätnud, nii et igauks juhtumisi mööda minew inimene sinna wõis sisse astuda, ja warastatud ei olnud ju mitte midagi.

"Ei tea weel, mis teen," wastasin ma sellepärast; "kindlat otsust mul weel ei ole."

Dick ei wõistunud ja meie astusime restorani. Üks esimestest, kes seal mulle filma paistis, oli Dr. Ewans Edgwarest, kes mind elawalt oma laua juure kutsus.

"See on tore juhus," algas ta, mulle lätt andes, "sest mul oli teiega weel midagi rääkida."

Ma tegin ta Dickiga tuttawaks, jutustasin, et see Jatese hea tuttaw on ja niisama elawalt kui minagi tema asja sel-

gitust soowida, nii et Dr. Ewans tema juuresolekul kõik wõiwat südame pealt wälja rääkida.

Arst nitutas pead ja tellis enesele kellnerilt süüa, kuna meie laua ääres aset wõtsime. Siis pööras ta tajalesti meie poole:

"Mina tunnen paari asjalugu, mis, wõib olla, Jatese keerulisesse loosse wõiksid selgust tuua. Nimelt on politsei põhjalikult ektinud! Tema on otsusele jõudnud, mis minu arwates täieste wilsdat on, ja peale selle ei ole ta muust enam hoolnud. Meil ei ole sellega dieti midagi tegemist, mil põhjusel leitnant Jates majasse läks, ja teatata ta meile oma külastäigu põhjuse, siis ei muutuks asjalugu wististe tarwawäärtski. Politsei asi on kuritöö põhjust kindlats teha, sest ükskõik, mis Jatehil Stanmores ka tegemist oli, herra Willoughby tapma ei läinud ta sinna wististe mitte."

"Sellejuures ei wõi tahtlust olla," jattasin mina.

"Peale selle," kõneles Dr. Ewans edasi, "oli Willoughby wana, lahle, heasüdamline herra, kel wististe terwes maailmasti waenlast ei olnud, ja sellepärast nõuab ühe niisuguse mehe külmawerealine tapmine kõige põhjalikumat uurimist, et mõrtsukatöö põhjust teada saada. Terwe asjaharutamine Jatese wastu polnud muud kui ajaraist. Küll ei tea minagi mõrtsukatöö põhjust, aga jelsamal õhtul sündisid Stanmores mitu lugu, mis, wõib olla, ka Jatese loo peale tohiks walguft heita."

Ta peatas filmapilgu, sest et kellner taldrekuid lauale pani; aga kui see jälle lahtus, jutustas ta edasi:

"Esimene sündmus, mida ma Leid kõige tõsisemalt palun tähele panna, on järgmine: Umbes kell seitse õhtul, enne kui kuritegu tora saadeti, peatas üks automobil, milles meeste- ja naisterahwas istusid, "Walge Luige" wõdrastemaja ees Stanmore Hillis. Autojuhti neil ei olnud. Automobilis istujad tulid wõdrastemajasse ja tellisid enestele õhtusöögi. Mees landis rasket kasukmantlit ja naitfel oli kallis soolihahast kasukas seljas; nende wäljaõitlemisest oli selgeste kuulda, et nad wäljamaalased olid. Peale jõumist, mille juure uad hulga wahuweini jõid, sõitis mees ära, kuna naine kohale jäi. Mees seletas taunis heas Inglise teeles, et tal Watfordis äriasju ajada olla ja et ta abikaasa paremaks arwaw wõdrastemajas tema tagasitulekut ära oodata. Umbes tunni aja pärast tuli ta jälle tagasi, jõi poole õlle- klaasitäit konjatut ära ja siis sõitis nad Edgware poole jälle teele. "Reed," seletas arst edasi, "on ainult paljalt minule tuntud tegurid ja mina annatfin Teile nõu wõimalikult warsti "Walge Luige" omaniku proua Browni jutule minna. Tema on õige nupukas ja tart naisterahwas, kes Teile kahtlemata mitu head näpunäidet wõib anda."

Mina waatafin Falkonerile tähendawalt otja ja kinnitafin arstile, et juba homme "Walgesse Luige" lähen. Arst nitutas pead ja jutustas edasi:

"Mis ma siamaale jutustafin, seda wõiks juba ifegi tähtfaks pidada, kuid ta saab hoopis teife tähenduse, kui weel järgnewat tähele panete. Heath Hall, Willoughby lofs, ei seisa mitte suure kwiitee ääres, waid ta seisab teifel pool Bushey Heathi Elstree pool; on sellepärast üsna kõrwal. Nagu wiit mäletate, oli ilm kuritöö õõsel wäga pime ja tormiline ja sellepärast ei ole see ka sugugi tõenäoline, et keegi just sel õhtul kõrwalteed Heath Halli olets tarwitunud. Juhus mängib aga mõnikord otse ifeäralisi lugusi, ja nõnda kuulsin ma ühe tööliste juust, kelle lapse juures ma wiimati kui arst käisin, järgmist: see tööline tuli teatud õhtul Elstreeft töölt, ja kui ta Heath Halli peawarawale lähenes, nägi ta seal pargiwarawa ees tühja automobili seisawat. Et see tema arust ifeäralik oli, siis jäi ta tee peale wäheks ajaks seisma ja nägi wiimats automobili heleda acetülitule walgel, kudas keegi mees, kel paks mantellafutas seljas, tajalesti ja ettewaatlikult majast wälja tuli, ühe hüppega automobili kargas ja tulife ajuga Stanmore poole minema wuras. Kui tööline mõni minut hiljem kwiiteeft risti üle läks, kuulis ta ligidalseiswaga õllewabritu tella üheksa lööwat, ja Teie teate minu kui asjatundja tunnistu- sest, et herra Willoughby nmbes kell 9 peab ära tapetub olema. Näiid teate kõik ja wõite seba tarwitada, kudas ife soowite, sest politseile mina oma nähtust jutustama ei lähe.

„Üks wiimne minut weel“...

Ma õhulosi rufud
Näen noorusnurmedel;
Mu arm, mu ilu, elu,
Kõik hääbub kewadel...

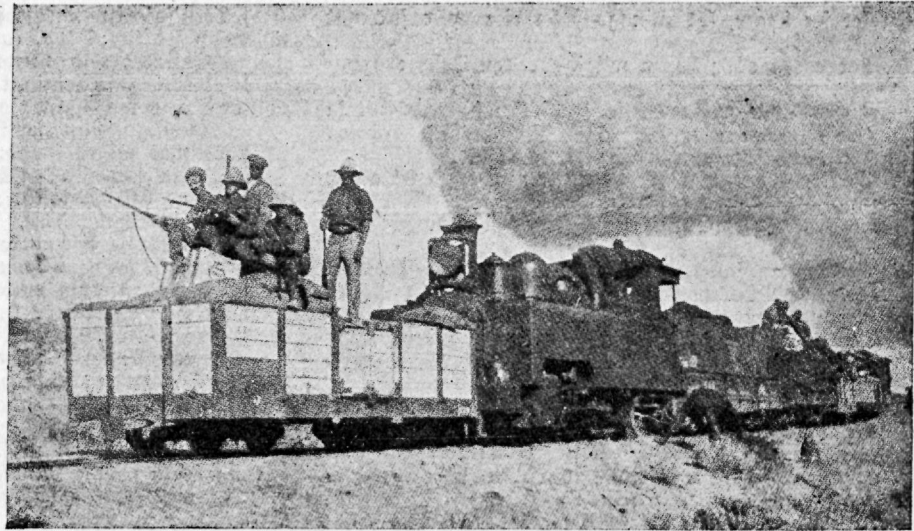
Nüüd õudne wäljas õffel,
Kui metjas naerab tuul;
Ei filmis näha unda,
Waid tafa sonib huul:

Kus on mu külbne noorus?
Mu hinge ilumaa?
Mu lillele, mu woorus —
On seal, kus „Põhjala“...

Ma mõtetiwul praegu
Su juurde lendes teel, —
Et puhata su rinnal
Üks wiimne minut weel...

Arnold Beto.

22. III. 16.

Mesopotamias. Bagdadi raudtee liinil.

Teil on kuu aega, sellepärast hakake asja hoolega ajama. So, jatkas ta naerdes, „ja nüüd tahaksin einet wõtta.“

Meie tänasime teda ta teatuste eest südamest ning wõtsime waitides einet. Juustu süües küsis Dick arstiilt, kas ta mitte lady Willoughbyd lähemalt ei tunneks.

„Ainult pealiskaudselt,“ wastas Dr. Evans, „sest et ma Willoughbyde maja-arst ei ole, waid mind kuritöö-õffel ainult suures kiiruses kohale kutsuti. Kuid mina olen lady Willoughbyd tihti mõnda sõitmas näinud; ta on pilttilus naisterahwas — kui ma ei eksi: sündinud wenelane. Tema oli sir Jamese wäike tütre koolitajanna. Sir James oli siis juba lell, ja kui tütrekene suri, wõttis ta preili naiseks. Naabruses elawad inimesed kõnelesid alguses selle abielu üle mitmesuguseid jutusi, aga keelepelsmine waitis ja mul on põhjust arvata, et abielu väga õnnelik oli. Nüüd pean ma aga lahtuma, kui weel õigel ajal tahan rongi peale jõuda. Kui Stanmoresse tulete, olge head, siis tulge ka mind vaatama. Jumalaga!“

Ta pigistas meie kätt ja läks.

„Mis ja nüüd kõige selle kohta ütled?“ küsisin ma Dicki käest.

„Siin on palju huwitawat,“ wastas tema. „Tahaksin ainult teada, kas see ilus wenelane wabest sinu korteri puuwoodri taga peidus ei ole!“

„Ära räägi lollust, Dick, see mõte on otse naeruwäärne! Kas lähme nüüd Upper Woburn Placele õnne katsuma?“

Tema oli sellega nõus; meie wõtsime woorimehe ja jõudime warsti kohale.

„Wõõrastepension“ — seisid majantse kohal silbil.

Meie kõlastasime, küsisime proua Waughi järele ja seisime juba minut hiljem tema ees.

„Willega wõin ma herraid teenida?“ küsis ta naeratades.

„Tulime siia ainult mõnda teadet saama,“ wastasin mina tumardades.

„Ja need on nimelt?“ küsis tema, kuna ta näost naeratus kadus.

„Tahaksin ainult küsida, kas Teie siht käsitaskut pole ära kaotanud?“ wastasin mina.

„Mina? Ei jurgugi! — Misspärast Teie seda küsite?“ jatkas ta nähtawa huwiga.

„Sest et see wäike käsitasku eila õhtul Temple's minu korterisse jäi.“

Ma näitasin talle taskut.

„Aga ma ei käinudki eila Temple lähedal,“ wastas tema. „Misspärast tulete selle taskuga siis just siia?“

„On see tasku Teie oma wõdi ei?“ küsisin ma edasi.

„Ei, mitte jurgugi, nagu juba ütlesin; ma ei ole seda taskut üal enne näinudki. Olge nii lahke ja seletage mulle ära, mis Teie nende küsimistega dieiti mõtlete?“

Wastuse asemel awasin ma tasku, wõtsin sealt kirjaümbriku ja näitasin temale seda.

„Siin näete minu põhjust,“ ütlesin ma, „see kirjaümbrük seisib taskus ja selle peal seisab Teie nimi. Kust sai ta taskusse?“

Minu sõnad näisid mõjuwat, sest ta silmitses kirjaümbrikut kahtlaselt.

„Jah,“ ütles ta wiimaks, „proua Waugh, see olen mina, see on õige. Aga kudas —? Na, nüüd tuleb meelbel See kiri jõudis eila siia ja tuli ilhe minu endise üürniku käest. Ümbrikus oli weel teine kiri ja mind paluti seda ühele noorele daamile kätte anda, kes kirjale järele tulla.“

„Ja see noor daam käis Teie juures?“

„Käis — eila pärastlõunat umbes kell 3.“

„On Teil wabest nimi meeles?“

„Paraku ei. See oli wäljamaa nimi.“

„So, ja, aga siis teate oma endise üürniku nime, kes Teile selle kirja jaatis?“

„Kahetset, et ütelda ei wõdi. Kardan, et Teile juba ifegi palju ütlesin, ja järgnewate küsimiste peale ma enam ei wasta.“

„Weel üks küsimine,“ wastasin mina õige armastusewäärikuselt; „olge kindel, et Teile sellest pahandust ei tõuse. Oli eilane noor naisterahwas, kes kirja ära wiis, ilus wõdi mitte?“

„Jnetu ta küll ei olnud, aga ilus ei olnud ta ka.“

Samal filmapilgul peatas üks trooska ufse ees ja sellest oli küllalt, et minema läksime, seda enam, et siit ometi enam rohkem teatust ei wõinud saada.

„Suuremat asja ma ei kuulnud,“ õhtasin ma, jälle uulitjal seisdes.

„Pole parata,“ wastas Dick. „Siis jääb selle juure, et homme wälja Stanmoresse sõidame? Ma tulen sulle kell üksteistkümmend sinu korterisse järele. Jumalaga!“

6.

Koduteel pidin ma wahetpidamata arsti teatuste peale mõtlema ja olin väga uubishimuline, kas kaugelaid lantwad wõdrad oma automobiliga mind mõistatuse lahendamisele wõiwad lähemale wiia.

Kodus teatas mulle mu kirjutaja, et mind juba tüll aega keegi wõdras daam oodata.

„On see see daam, kes minuga juba eila pärastlõunat tahtis kokku saada?“

„Ei, herra advokat; daam viibib praegu Teie eraruumides.“

„Imestades avastin ma ukse ja seisin suure, üli-ilusa mustajumalase daami ees, kel kallid sooblinahast katutas seljas ja kes näid toolilt mind teretama tõusis.“

„Mül on wististe õnn herra Wallastoni näha?“ algas ta kerges wäljamaa murrakus.

„See ma olen,“ wastasin ma. „Olge nii lahke ja istuge edasi.“

„Siis wõtsin ma saladuslike tasku oma mantli püüetaskust wälja, wistaksin ta hooletult lauale, wõtsin palitu seljast ja istusin tema wastu toolile.“

„Tõhin ma küsida, mis põhjus Teid minu juure toob?“ algasin ma ametitoonil, oma siemist ärewust wõimalikult warjates.

„Naisterahwas oli tasku peale kiire pilgu heitnud, ja mulle paistis, nagu oleks ta selle filmapilt ära tundnud. Kuid tema oli, armastusewääriliselt naeratades, kaunist taskukest, mis ta wõõ küljes rippus, kaardi wõtnud ja ulatas selle näid mulle. Kaardil seisis:

Paruniproua Kallio.

„See on minu nimi,“ algas ta; „mina olen lady Willoughby õde ja tema pärast mures. Tulin Teie juure selles lootuses, et Teie ehk mulle wõite mu de praegust adressi anda.“

„Täitja kallatutult küsisin ma temalt, miks ta selle küsimusega siis just minu poole pöörab.“

„Ma lootsin, et Teie mulle wõite lähemaid teateid anda. Olin juba Heath Hallis, aga kuulsin seal ainult, et mu õde wäljamaale reisinud, ilma et adressi oleks maha jätnud. Muid teateid teenijad mulle anda ei teadnud.“

„Siis wõits lähemaid teateid anda Teie de asjaajaja, kui tema poole pöörate,“ wastasin mina.

„See'p see imelik ongi,“ ütles tema; „käisin juba seal ka, aga seal tõendati mulle, et nad Olga asupaita ei teadwat.“

„Nii siis oli proua Willoughby ristiniimi Olga, seega D. täht taskurätikus seletatud.“

„See kõlab weidrana,“ jatkasin mina; „kuna lapsi ei ole, siis peaks ju ta abikaasa terve waranduse temale pärida jäänud olema, ja juba sellepärast peaks lady Willoughby ja tema advokadi wahel alaline ühendus seisma.“

„Ja wiitatas filmapilgu ja hammustas huuli.“

„Selle kohta ei wõi ma teile uidagi selget ütelda,“ tähendas ta wiimaks.

„Jah, siis imestan ma aga, nagu öeldud, selle üle, et minu juure tulete; wististe on teil mõni isearalik põhjus selles asjas just minu poole pöörda.“

„Jälle wiitatas ta, enne kui wastas:

„Ma tean, et teie olete leitnant Jatese kaitsja selles hirmas mõrtsukatöö asjas.“

„See on õige, armuline proua.“

„Ja teie saate temaga aegajalt ka kokku?“

„Aegajalt — jah.“

„Noh, siis arwastin ma, et tema teile minu küsimise peale wõiks wastata.“

„Ma ei saa teist dieti aru, paruniproua,“ wastasin ma ettevaatlikult; „leitnant Jates on maailmast juba enam kui kuu aega lahutatud, ja kudas tulete teie selle peale, et teda oma õega ühendusesse seate?“

„Ma tundsin, et ennaft teadmataks pidin tegema; wõib olla, ehk jain sel kombel mingisuguseid teateid.“

„Mina tean, et nende wahel mõni aeg sõbralik oli.“

„Oli see sõbralikkus lubamata?“ küsisin ma julgemine, sest ma teadsin, et minu ees ilmadaam seisis.

„Tema kehitas õlgu.“

„Arusaadawal wiisil olen mina oma otsuse teinud, aga muidugi wõin ma ka efsida. Awalikult ütelda ei ole mul mitte wõimalik teie küsimise peale kosta. Näitusks on see ju wäga imelik, et nad kahekesi sel õffel salajas koos olid, kui mu demees ära tapeti.“

„Aga, armuline proua,“ lisasin mina wahese, „eelurimisel on ju selgeks tehtud, et lady Willoughby teatud õffel kodu e i olnud.“

„Teenijate tunnistuse järele küll mitte — jah. Aga mis tähendab see tunnistus, kui kokkusaamifeks isearalikud ettewaatusabinõud olid tarwitusele wõetud? Minu õde oli sel õffel kodus, ja leitnant Jates wiibis tema juures. Seda ma tean, herra Wallaston.“

„Silmapilgul olin ma täitfa lohmetu. Rust wõis see naisterahwas teated saada, mis mina alles mõne tunni eest Jateselt olin kuulnud? Järele mõeldes silistasin ma oma lõuga, enne kui wastasin.“

„See kõlab imelikult,“ ütlesin ma wiimaks, „ja teie panite mu tõeste imestama. Kas teie siis usute, et leitnant Jates see oli, kes teie demeha ära tappis?“

„Oh, kudas wõin mina seda teada! Mina ainult arwan. Sest peale nende kahe ja teenijate ei olnud sel õhtul kedagi majas.“

„Olete selle peale nii kindel?“ küsisin mina ätilise mõtte kühutuse, waewaga ilusa proua filmadesse waadates.

„Minu teades — jah,“ wastas tema. „Miks te seda küsite?“

„Sest mul on põhjust usuda, et teie efsite, armuline proua; mina olen kindlaste teada saanud, et keegi wäljamaalane, kel kasukas seljas, õhtul kella 8 ja 9 wahel herra Willoughby juures käis. Tema sõitis ütfpäninis automobili pargiwärawa ette, läks lossi, tuli natukesse aja pärast jälle tagasi ja sõitis minema.“

„Wõõras istus minu sõnu kuuldes rahulikult, kuid puris mind pilguga läbi. Silmapilgu waitis ta, siis algas ta uueste:

„Kui asi nii on, siis muidugi langeb asja peale hoopis teine walgus. Seda uut jälge uurite muidugi edasi?“

„See on kindel — lõpulikult.“

„Nii on õige,“ wastas tema, „ja see on ju teie lohuski. Olets ju hirmus, kui keegi täieete wõõras mees minu de kergemeelsuse pärast oma elu kaotaks.“

„Muidugi oleks see hirmus,“ wastasin mina, „kuid ühtlasi tean ma ka, et asi iial nii kaugale ei lähe, ei wõi minna.“

„Mis mind muidugi wäga rõõmustab,“ ütles tema üles tõustes, „ja mina soowin teile teie uurimistel kõige paremat õnne. Ma kaheksen, et teid täitfa ilmaaegu olen efsitanud, ja mu ainsaks wabanujeks on mure mu de eest. Kõik see terve lugu on ju isearalik. Elage hästi, herra Wallaston.“

„Kui ta mulle kätt andis, märkasin ma efsimeft korda sügawat armi just ta paremal filmatulumul ja tõotasin seda enesel meeles pidada.“

„Kas ei wõiks teie mulle wahest oma adressi jätta — selleks puhuks, kui ma lady Willoughbyft peakfin midagi kuulma?“ tähendasin ma.

„See on tore mõte,“ hüüdis tema; „kiri, mis Upper Boburn Place 245 saadetakse, jõuab mulle alati kätte.“

„Ma kirjutasin adressi üles, tänasin, saatsin ta ukseft wälja ja waatasin, kudas ta pikkamisi trepist alla läks.“

„Kõige mitmekesisemad ja wastukäiwamad mõtted woogafid mul peas, kui tupp tagasi tuln. Kas oli see tõeste paruniproua Kallio olnud, kes ennaft lady Willoughby õeks nimetas, wõi oli ta lady Willoughby ise? Ja kui wiimane arwamine õige oli, kes oli siis see looriga naisterahwas, kes eelmisel õhtul minu korterist nii saladuslikel wiisil ära kadus?“

„Paruniproua oli käftastut mitu korda wargelt filmitfenud — see wõis ju ka ainult naiselik uudishimu olla.“

„Kõige imelikum paistis minu arust olewat filmanähtaw teadmine õffisest kokkusaamifest lady Willoughby ja leitnant Jatese wahel mõrtsukatöö õhtul. Rust wõis ta seda teada, wõi teadis ta veel enamgi?“

„Tahmatalt lendafid mu mõtted mehe juure automobili, kes lossis teatud õhtul külas käinud. Ja kes oli ta ilus seltsiline sooblinahast kasukas, kes „Walges Ruiges“ tema tagafitulekut oli oodanud? Oli see minu tänane külalane?“

„Mida enam ma selle üle järele mõtlefin, seda kindlammafs sai mu teadmine, et need ifitud ühed oli.“

„Aga mis asja wõis lady Willoughby del fir Jamefi tapmifega olla?“

„Siis paistis minu arust veel üks asi tähtis olewat. Wõimata oli ju, et fir Jamefi advokadil tema lese asufo-

Emale.

Lambitule walgel
õhtul kedrafid,
ema, siis su palgel
polnud kortsu fid —

Ei su pead siis ehtind
hõbejuukse kiud,
ei su rinda muljund
mured, kurbtuseid.

Siis ma sinu kõrwal
tähti õppisin —
sala kitiwarwul
wõlki sõtkusin . . .

Emake, nüüd laugel
olen sõjamees,
koduksõbe kaitse
waenul wõitluses.

Nüüd sa lambiwalgel
kedrad ütsinda,
palud, pisar laugel,
mulle õnne sa! . . .

Mullaõnnis walwel
tõuseb mälestus:
päewad lapsedõwel —
ema armastus . . .

G. Hermann.

20. III. 16. Tegewas sõjawäes.

Signalratkawäe logumiseks. 11

hast teateid ei olnud! Selles asjas otjustasin kohe selgust muretsejeda, ja et ma seda herrat wäga hästi tundsin, siis läksin wiitamatama tema juurde.

Abwokat herra John Cradenthorpe, firma wanem esitaja, wana, walgepeaga, wäga armastusewääriline herra, wõttis mind kõige suurema lahtusega wastu ja awaldas mulle oma kahetust, et mul korda ei olnud läinud, leitnant Jatest kohe wabaks saada, sest temagi arwas kaebelust ilma süüta.

„Mina olen teile teie sõnade eest wäga tänulik,“ wastasin mina, „ja see juhib mind ka minu tuleku põhjuse peale. Jateste seisuford on wäga piinlik, ja sellejuures on olemas wähemalt üks isik, kes ta ilmsüütuse filmapilt wõiks selgeta teha.“

„Ja kes see on, kui küsida tohin?“

„Lady Willoughby.“

Tema näis seda nime oodanud olewat, sest ta wastas kohe:

„See on hoopis wilbak arwamine, herra Wallaston, sest teie teate ju wäga hästi, et lady Willoughby sel õhtul kodust ära oli.“

„Wastuolka, mina tean selgeste, et ta sel õhtul kodus oli,“ wastasin ma kindlaste.

„Seda ütles leitnant Jates?“

„Ei, seda teatas mulle keegi naisterahwas.“

„Oh, siis ma mõistan,“ wastas tema. „Teie juures käis wististe paruniproua Kalnohy?“

„Jah, see on õige; ta tutvustas ennast lady Willoughby õena ja küsis minult oma õe adressi, tõendades, et teie temale seda ei andwat. On see tõsi, herra Cradenthorpe?“

Tema filmitas mind uurides, siis ütles ta mõeldes:

„Teie ei küsi mitte ainult uudishimu pärast, herra Wallaston, waid teil on selleks oma teatud otstarbe.“

„Teil on õigus,“ wastasin mina, „wiimase kahetunnelise tunni jooksul on palju isääralist asju sündinud, mis

kõik protsessiga ühenduses seisawad, nii et see ka lady Willoughby huwides oleks, kui ma temaga ühendusesse saaksin astuda. Kõige õigem on, ma teatan teile usaldades kõik, mis tean.“

Ja ma jutustasin temale kõik täielikult ära, mis eelmisel õhtul mu korteris sündinud. Tema nägu muutus seda tõhjemaks, mida kauemine ma rääkisin, ja wiimaks, lõpus, ütles ta:

„Ma tänan teid teie teatuste eest, ehk küll nii mõnigi asi sellelääbi weel tumedamaks muutub. Lady Willoughby wiibib praegu, niipalju kui mina tean, Berliinis, wähemalt kirjutas ta mulle sealt umbes 10 päewa eest ja palus raha, mis talle ka saaksime. Siis kinnitas ta mulle lühidalt raha kättesaamist, kuid ilma et oleks juure lisanud, kuhu ta tulewikus tahab minna.“

„Siis wõiks ta wähest ilma teie teadmata jälle Londoni tagasi tulnud olla?“ ütlesin mina.

„Muidugi; see oleks juba wäga wõimalik,“ wastas tema.

„Kirjalämbrik,“ kõnelesin ma edasi, „mis ma käsitaskust leidisin, kandis niisama Berliini postitemplit, ja peale selle on weel tähele panna, et ka paruniproua mulle oma adressi Upper Boburn Place 245 üles andis. See peab enam kui logetama olema, et nende kahe wähe saladusline ühendus on. Kas teate wähest teie proua Waughi üle mulle lähemaid teateid anda?“

„Mina kuulsin seda nime täne esimest korda.“

„Ka tema näib selles hirmsas draamas isääralist osa etendawat. Kas näewad mõlemad õed, lady Willoughby ja paruniproua Kalnohy, üksteisele sarnased olewat?“

„Nad on otse imetoltselt üksteise sarnased,“ wastas Cradenthorpe, „mis siis ka paruniproua Kalnohy tõendust, et ta lady Willoughby õde on, tõendab. Kui see õige on, siis on see seda imelikum, et lady Willoughby oma õde otse surmawa hirmuga kardab.“

(Järgneb.)

Metsaherra tütar.

(Jutustus sakslaste Baltimaale tungimiseft).
Jutustanud Salkagu.

I.

Wersta wiis Maarjeni mõisast eemal sellesama nimelise jõe kohal on metsaherra Laadungi maja. Laadung oli siin juba kogu oma ea ametis olnud, aga nüüd on ta wanaks ja halliks läinud, kuid ta loodab itlagi siia oma elu lõpuni ametisse jääda.

Laadung oli juba aastat 35 wana, kui ta lähedal oleva mõldri kaswandiku omale naiseks kosis. Ta armastas oma naist üliõrnalt ja seda suuremalt mõjus see hoop ta temasse, kui ta naine suri, wäiteft tütreteft järele jättes.

Mõne päewa jooksul siginesid tugewa mehe juustesfe hulgani hõbedasti karwi, ja olgugi, et ta oma walu ilmale kaebama ei läinud, wõis siiski näha, kudas ta raskest kannatab.

Seda suurema hoolega pühendas Laadung kogu oma armastust tütrele.

Suureks kaswades täitis neiu Marie tubliste metsaherra abilise kohuseid: ta wõttis isa asemel metsawahid jutule, andis neile tarwilist juhatusi, pidas metsaraamatud korras. Ka käis ta wahetewahel mehewiisi riides, wiibis hädalistel kordadel metsatööde juures. Isegi osaw kütt oli ta, ja kui tema lähinemisel waresed kraatsudes lendu tõusid, siis ütles Marie naeratades: „Nad naerawad mind.“

Ja warestel oli põhjust naerda. Selle neiu wäike ilus käsi suutis kindlaste püüki landa ja isegi üleswisatud õuna wõis ta kergeste puruks lasta.

Kui isa sellel ajal kui Marie weel laps oli, mõnigi kord lasi sõnad langeda: „oleks ta poisj!“ siis ei ütelnud ta seda nüüd enam.

Ja waatas wahest iseenefes naeratades seda pealt, kui tütar õhtu widewiku ajal hoolega püüki puhastas, kuna see ehk loomulikum oleks olnud, kui ta oleks püüki nipeldanud.

Minult mõnikord kewadel korjas ta lillest, punus neid pärjasse, ja ta palgest, ta filmadest paistis igatsus. Isa sai aru selle igatsuse põhjust, aga ta teadis, et elu weel ees küllalt on, nii et kõik igatsused wõiwad täide minna.

Warsti kõneles aga Marie jälle metsawahitidega, leidis sellest huwitust, kui need pötradest ja kitesdest jutustasid ja ta filmad löid hülgama, kui keegi neist teadis salaküttidest kõneleba, kes siin wõi seal puhmastikus olid suure pödra maha lastnud.

Ei olnud ka ime, kui noor neiu siin kewadel wahetewahel unistuste walda sattus, sest metsaherra koha ümbrus aitas selleks siis palju kaasa.

Kewadel hakkas kogu ümbrus elama. Wäike Maarjeni oja kaswas suureks jões, mis palju metsaga kaetud kõrge kallaste wahel otse suurepäralise kohinaga oma weeb Windawa poole saatis. Kõik elas, kõik liikus. Sajaduhanded lilled löid oma dienupud lahti, tuhandete lindude lustiline laul täitis metsa, ja sellel ajal tundis noor neiu enese nii wäga õnniku, ilmaft eraldatuna olewat. Süda oli rahutu, aga ei olnud kedagi, kes seda rahutust oleks suutnud suigutada.

Marie istus õhtul kaua oma maja rõdul ja kuulis õõ helisi ja unistas.

Ta eest näis, nagu oleks kuuwalgel keegi teed mööda ratsa tema poole kihutanud, tema ette siis kumardanud ja tema kätt suudelnud.

Uga see unenägu kadus. Minult kewadise kahwatanud kuu kiired tungisid läbi puude latwade, kui noored lehed tuules kohisesid, ja heitsid liikuwaid warjust mustale mullapinnale.

Wahest tõusis igatsus ta südames niuwõrd suureks, et ta siit oleks ära läinud, sinna kaugele, kuhu teda igatsufed kandid. Selle tulid mitawisi elamise päewad koolipõlweft meelde, talle näitas linnaelu lõbus ja meeldiv olewat, tundis enese siin maha maetuna. Nüüd kaswafid igatsufele nagu tiuwad peale, mis teda ähwardasid lendu tõsta, siit kaugele ära landa, sinna, kus lõbu ja armastus teda ootab.

Kui ta aga oma wana halli isa meelde tuletas, talle jalad nüüd hoopis haigeks olid jäänud, talle käed juba warisema lõnaud, kes ta abi iseäraliselt tarwitas, siis löi ta niijuguse mõtte ees kohtuma. Ei, nüüd mitte. Nüüd jääb ta temale abiliseks, nii kauaks kuni talle tema abi enam waja ei lähe. Kui ta kustub, kui talle teda enam waja ei lähe, alles siis wõib ta minna kuhu tahab.

Marie wabastas ennast igatsufest, rõhuateft mõtetest ja asus agaruslega oma igapäewase töö juure.

II.

See oli 1914. aasta kewadel, ihel ilusal pealekõunal, kui kaks meest metsaherra maja juure tulid. Teine oli mõisa lähedalt ülemetsawahit, aga teine täitsa wõeras. See oli umbes 30-aastane läheldase kaswuga, tugewa kehahitusega, aga wäga julge ja uuriwa pilguga mees.

Ta ostas wiletsalt Päti teelt, nii et Satja teeles pidi kõnelema.

Wõeras mees tutvustas ennast. Ta oli sakslane Hermann Feldt. Juba ennemalt oli ta lähe juwe Kuramaal maa loodijana wiibinud ja tänawu suwels sellesama ameti peale Maarjeni mõisa tulnud. Maarjeni laialdastes piirides oli palju niijugusi kohtasi, kus põhjamehi alaliselt sees seisid, kus niiskuse mõjul maapind ainult sammalt kaswatas ja puud hoopis kängu pidid jääma.

Nüüd tahtis Maarjeni parun kogu oma metsade maad ära loodida ja selle peale suured metsakuuwatuse tööd ette wõtta.

Wana parun oli sellest ka Marie isale juba kõnelenud, juure liiades: „Jah — näed, armas Laadung, ajad ei ole endised. Meie peame nüüd ka metsakaswatamise eest hoolitjema, sest sissetulekul põllust kuuwamad hoopis kokku.“

Feldtil pidi tööd õige mitmeks kuuks jatkuma, ja et ta töödega siit poolt tahtis peale algada, siis oli mõisast määratud, et ta esiotja oma meestega wanasse metsawahit hoonesse, kus praegu poisimees-metsawahit sees elas, kortrisse ajub.

Wanasse metsawahit hoonesse asudes, mis metsaherra majast wahest poolwersta eemal oli, palus Feldt, et ta metsaherra poolt süüa saaks.

Nii siis tuli tal edaspidi metsaherraga ja ta tütreaga alaliselt kokku puutuda.

Herra Feldt ei olnud oma töödega suurt ruttu. Ta kolas oma meestega metsa ringi, walmistas plaanid, kirjutas numbrid ja käis wahetewahel ka mõisas oma töödelt aru andmas. Wahest läts ta ikkikäni kokku wälja, ütles kogu päewa ringi, mehi kogu jättes, kes siis oma aega kaardimängu wõi jälle kurni wistamisega mööda saatsid. Kui sellest wana Laadungile kõneldi, raputas wanamees oma halli pead ja ütles: „Mis minul sellega asja, aga nüüd on teine aeg. Kui ma noormees olin, siis pidi ikka nii tööd tehtama, et äärl seljas märg. Uga efs nad ise tea, mis minul sellega asja.“

Sagedaste wiibis Feldt ka tundidekaupa Laadungi pool. Ta oli osaw jutumees ja selle juures teraw tähelepäneja. Iseäranis näis teda kohalise rahwa ja mõisnikkude wahetord huwitama ja mõni kord tegi ta selle üle ka oma taskuraamatuse märkusi.

Wanale Laadungile see mees just ei meeldinud. Ta ei jaanud isegi seda aru, mis ta juures niijugusti leibus, mis ei lubanud sellest mehest suurt lugupidamist temas tõusta. Uga wõib olla, ehk tuli see sellest, et ta alati kohalisest rahwast õige lugupidamatust üles näidates kõneles, kuna wanamees ikkagi teadis enese sellest rahwast pärit olewat. Olgugi et see lõhe, mis tema kui paruni teenija ja rahwa wahel pika aja jooksul oli kaswanud, neid üksteisest eraldas, kuid tundmused jäid wana mehe rinnus ikka järele. Ja nüüd, wanas eas, tõusid need tundmused weel palju elawamaks ja ta tundis alati head meelt, kui keegi tuttav tema poole siise astus.

Ka wana Laadungit nähti Feldt nagu pelgama. Wanamehe selge, terawa pilgu ees näis ta mõnikord oma filmad nagu maha lõwat, ja niijugusel korral tegi ta peagi minekut. Ta oli ja jäi kangeks sakslasets ja igal wõimaluse pu-

hul ruttas ta Salfamaad ja rahwast, sealset haridust ja jõutast majanduslist järge ülistama. Ei olnud midagi, millest ta seal ei oleks suure waimustusega kõnele- nud.

Ja see waimustus ja kiitus tüttaski wana Laadungi hoopis ära.

Marie wastu näitas Feldt lohe suurt lahust, wiisakust ja lugupidamist, olgugi et neiu see suurt ei näidanud meelbima. Kuid ükshilguse eluse tõi Feldti sinna ilmumine siiski waheldust. Ta oli hea lastja, nii et nad Mariaga nii mõnigi kord wõidu lasti- wad ja, selle juures endi wahel- londa unustades, lubas neiu noore- mehe enesele kauniste lähineda.

Ka ei ruttanud Feldt Marie kuuldes oma Salfamaad ja Salfa rahwast alaliselt ülistama ja aru- jaades, et neiu oma kodumaad armastab, kohalisest rahwast lugu peab, ostas ta Feldt neiuiga seltis hoopis teistest asjadest kõnele- da.

Nad wiibisid seltis wäljas, käisid ühes jõe peal sõitmas ja iseäranis huwitasi Feldti kohalik loodus mille suur armastaja ta enese ütlemise järele oli. Marie, kes looduselises oli üles kaswa- nud, oli igal ajal walmis oma teadmisi talle edasi andma.

See oli ühel ilusal õhtul, kui nad kahekesi rõdul istusid. Wäitne ja nagu weidi raske tundus olema. Wõib olla, et õõ peale ifegi piffe wihma tuleb. Puude lehed olid longu langenud ja jõe kohast tõusis hall saikiline udupael üles.

Wana Laadung kõhis teises toas.

Seal tõusis Feldt äkitselt üles, astus noore neiu ette ja, sinna seisma jäädes, waatas ta Mariele aineti otja.

„Tead Marie?“ ütles ta wiimaks, „minul oleks teile midagi ütelda. Kas teie lubate mind jutustada.“

Marie näole afus punastus. Ta ei teadnud ifegi, mis ta peale mõjus, aga see hääl oli hoopis iselaadiline.

„Rubas te ükste — kas ma luban. Kas on mul õigus teelba?“

„Teil on õigus, sest see puutub teisele. Teate, Maria — ma armastan teid. Kui ma paari päewa eest teile piüüdi- sin lähineda, siis pahandafite teie. Aga minul on tõffsed tundmused.“

Marie ei ütelnud sõnagi.

„Kuulge, ustuge mind.“ kõneles Feldt ja ta häalest kuul- dus tõepoolest kuumus, kirgus. Ta tahtis neiu ümber- kinni wõtta ja teda suudelda.

„Ei.“ ütles Marie, liikkas ta wõimsalt enesest eemale ja läks tuppä.

Kuid ometi ei saanud Marie noort meest unustada. Aluste tõusis see kuu ta filmade ette, ta kuulis tema kirglist häält, aga ta enese süda löi kiireste põksuna. Mingifugune saladusline wõim halwas teda, mille mõju alt ta ei suutnud ennast wabastada. Ta nägi ikka neid suuri, tugewaid filmi, mis küll suurest õrnusest ei kõnele, mis aga siiski küllalt wõimsad olid ta mõtete üle walitsema.

Ja tõepoolest muutiski Feldt ta eest kuumemaks, tulise- maks ja Marie tundis peagi ta järel igatsust. Ta ostas küllalt kenasti tulewikulootust ehitada, ühtlasi sealjuures oma armastuse suurust alaliselt mõista andes.

Wana Laadung sai muutusest aru, mis ta tütre juures oli sündinud. Ta wanad filmad nägid ta sedagi, et see mitte niifugune armastus ei ole, mida tema oma noorusest mäletas. See ei olnud mitte see päikesetõus, mis inimese õnnel hõistama paneb, waid Marie oli siin niingifugufe

Raitfetraawide kaewamine Berliini ümbruses Salfa nekrutite harjutamiseks.

wõimu ja mõju all, mis aga küllalt niiwõrd tugew oli, et ta teda sellest oleks suutnud wabastada.

Kord oli ta oma tütreaga ükspäini.

„Kuule, kas sa armastad teda?“ küsis isa.

Marie ei julgenud isale otja waadata.

„Tütar,“ kõneles wana mees. „Ma ütlen sulle ära, minule see inimene just ei meeldi. Ma ei tea ifegi, aga nii on. Aga mina olen ju siin juures kõrwaline asi. Kui sa teda armastad, siis ei taha ma midagi ütelda.“

„Ma ei tea,“ wastas Marie, „aga ta ei lähe mu mee- lest.“

Isa läks eemale. Ta teadis seda. Ime ei olnud see. Niifugune tugew neiu. Oleks see wõimalik olnud, ta oleks oma tütre kodust ära saatnud.

Ükfi olles tundis Marie Feldi wastu tõepoolest nagu kartust, olse midagi hirmu taolist. Aga ometi ootas ta teda. Ta sees oli nagu kaks inimest, üks ootas ja igatses seda meest, teine põlgas. Kui Feldt õhtul sinna tuli, laotas ta õrnufe mõjul Marie külmuise, ja neiu langes siis tema wõimu alla.

III.

Jõudis juunikuu.

See oli ühel õhtul, kui Feldt metsaherra majas wiibis, toodi talle kiri. Bidi küll midagi hädalist olema, sest talli- pois oli saadetud ratša kirja wiima, kuna need muidu mõldri juure toodi

Feldt kistus kirja lahti ja seda lugedes wõis ta näolt muudatust näha. Ta awaldas suurt ärewust, mida kõigest piüüdmisest hoolimata wõimata oli seletada.

Nähes, et Marie ta ärewust märkab, piüüdis ta ennast koguda, naeratas ja ütles, et kiri ema haiguselt kõnele- da. Aga ometi armastas ta oma ema waga. Wististe tulla tal ära sõita, sest haigus olla waga raske. Pealegi teha ta äraolek seal waranduse jaotamisel suurt tüli. Kuigi ta peaks ära minema, siiski loota ta paari kuu pärast tagasi tulla. Tal olla siin waga meelejärel, nii et ta tahta sija jäädawalt elama asuda. Naeratahes lihas ta juure, et ta seda mead ifegi armastama olla haffanud.

Willem Kull,
W. Maarjast.
Teated puuduvad.

Mats Saulep,
Rehnaft.
Seadmata tabunud.

Johannes Ruffe,
[Koeru kih. Siberi kätt.

Jaan Kotkas,
alamohw. Koikülast.
3 torada haam. Mitu aum.

Jaan Bindsh,
Walga w.
Tegewas sõjawäes.

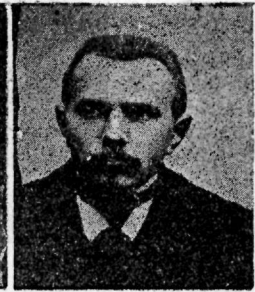
Hugo Kelder,
Wõrumaast.
Tegewas sõjawäes.

Alek. Sakkus,
Rarwaast.
Tegewas sõjawäes

Hugo Mittal,
Tegewas sõjawäes.

Jaan Pärns,
Farmastust.
Sõjaväeljal.

August Huserberg,
Purdi w.
Tegewas sõjawäes

Ja ta lahustusi, aga ka lahitudes ei suutnud ta oma ärevust ikkagi warjata.

Marie sees mõllas maru. Ta ei saanud aru, millest ta seda otustas, millest ta järeldas, aga talle ütles tundmine, et see mees, keda ta niipalju on usaldanud, temale waletab. See tiri pidi midagi muud kõnelema. Need sõnad, mis ta suu kõneles, ei olnud õiged, sest oma meeles mõtles ta hoopis teisiti. Alles nüüd langes ta raske meeleolu sisse. Ei, sellele mehele ei oleks ta mitte pidanud nii lähinema. Nüüd nagu pääses ta tema mõju alt ja ta tundis, et ta teda mitte ei armasta. Ta tundis enese nagu joodiku olewat, kes joob, waga hästi teades, misfugune õnnetu seisutord sellel tagajärjeks on.

Ja Hermann Feldt kaduski jäljetumalt. Mõne päewa pärast lätsid ka ta töömehed ära, ja nüüd ei olnud enam midagi, mis tema sealolekut oleks meelde tuletanud.

Ninult Marie oli see, kelle meehest ta ei läinud, ja kibebedahetustega ja loomuliku wihaga mõtles ta selle mehe peale. Kuid ta sai ka aru, et olnud asja olemataks ei saa teha ja et selle juures kurwastus ja nutt asja sugugi paremaks ei tee.

Ta oli tugewa iseloomuga. Pea jõudis ta otfusele, et ta ennaft süüdlasjeks ei wõi mõista, ja seega tahtis ta ka tagajärgi ise kanda.

Ninult oma hallipeaga isa eest tundis ta hirmu, sest tema ju oli teda selle mehe eest hoiatanud.

Wahest mõtles ta jälle enese etawat? Wõib olla, et tal õigus oli, et ta weel tagasi tuleb, et ta igatepidi aus inimene on. Wõib olla, et tema tahtlustamine just tema enese iseloomu wiga ongi.

Nii läts mõni nädal mööda.

Seal tuli üksford wanem metsawaht mõisa juurest neile.

Täna oli sellel mehel peale muu ka suurt uudist kõneleda ja nimelt: Saksamaa ja Wenemaa wahel olla sõda lahti pääsenud.

"Jesand ole ise nendele armuline," ütles wana Laadung oma käsa rinnale risti surudes, "kes nüüd peawad minema oma werega mullapinda niisutama."

"Ja mis weel," jutustas ülem metsawaht: "Kas teate, mis inimesed arwawad. Räägitakse kindlaste, et herra Feldt siit ära põgenenud, sest muidu oleks ta wangi wõetud. Ta olnud wististe Saksja sõjawäe teenija."

Wana Laadung heitis pilgu tääre peale, kes seda jutustust waga terawalt kuulas ja lausus siis pillkamisi:

"Wõib ju wõimalik olla. Wuidugi, kui ta siia oleks jäänud, ei oleks ta käsi wististe mitte hästi käinud."

(Edyp järgmises numris).

Ilmus trükkist

Rodu-arst ja kodu-aptel

Suhatus haiguste aratundmiseks ja rawitsemiseks.

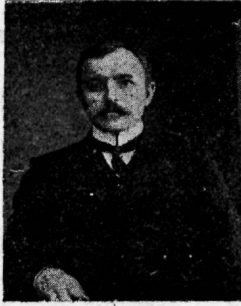
Tallinna linna terwishoiu arsti Dr. J. Masingi toimetusel. Teine täiendatud trükk. Hind 1 rbl. 50 kop.

Ühite aeg, waewalt aasta, mille jooksul ülemaalnimetatud raamatu esimene trükk läbi müüdi, annab selget tunnistust, kui suurt wajuadust selle raamatu järele tuntakse. Uus trükk on nüüd märksa täiendatud, nimelt on terwe rida sūdame, kopu, neerude, peaaude, suguofade j. m. haiguste kirjeldusi ja asjatundlikka nõuandeid juure lisatud. Selle raamatu abil on igalhel nüüd ka rasema haiguse korral wõimalik ennaft asjatohaselt ja mõjukalt aidata.

"Kodu-aptegisje" puutuwas ofas on mitukümmend mõjukat rohtu juhutatud, mis igas perekonnas, igas majapidamises ja igas tööstuse-asutuses käepärast peatsid olema, isearanis weel maal, et äkilise haiguse wõi õnnetu juhtumise puhul kohe abi saaks.

Peale kodu-aptegi arstirohtude leidumad raamatus peaaegu weel iga haiguse kohta rohusedelid, millega aptegist rohtu wõib saada.

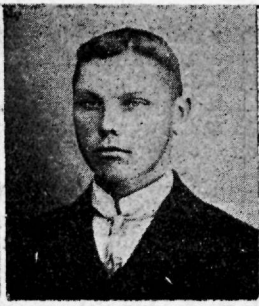
Johannes Akfel,
Tallinnast.
Sakfamaal sõjavangis.

Jüri Ruus,
Wiljandi k. Suutikuust
teadmata tabunud.

August Korsten,
Tallinnast.
Tegewas sõjaväes.

Tomas Moor,
Wiru-Roelast.
Tegewas sõjaväes.

Georg Metfaots,
Ludru w.
Tegewas sõjaväes.

August Ruul,
Tegewas sõjaväes.

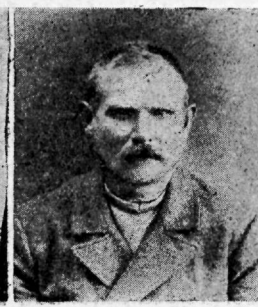
Annus Rutt,
Pärnust.
Tegewas sõjaväes.

Johannes Treufeld,
Wiru-Roelast.
Tegewas sõjaväes.

Jaan Rebane,
Raagjärvest.
Tegewas sõjaväes.

Ans Lidemann,
Ratvere w. Soome lüü.
Saawatud M. ääres.

Seal, kus ainult sõjariistadel hääleõigus on.

Wootele Mesikäpp.

XLII.

Elame ikka veel halli, igawat biwuaikielu. Bahelduselts näidatakse meile udupilta, mis aga kuigi palju huwi ei suuda pakkuda. Kõik, mis wähegi lugemiseväärt, saab läbi loetud, ajalehtedel isegi kuulutused. Igapäew on harjutused, kuid ka nende läbi ei suuda aega kuigi isukalt surnuks liita, ja nii liiguvad möödanewad päewad väga pikkamisi.

Ühel heal päewal, minewal nädalal, kus meil sula oli ja mul üle jõe tuli minna, murdus tehet jõe jää ja ma wajuftin sisse. Appumise surmast ja jää alla minemiseft — sest jõe jooks oli kiire, päästis mind see asjaolu, et ma käed instinktiivselt laiali löin ja nii ennaft jää peal suuftin hoida, senikaua, kuni abi tuli. Jõe kaldal oli saun, kus parajaste meie kahelks rood wihtlemas oli, pugestn sauna ja leilitastn ennaft kuni uimafeks jäin, misläbi ma selleft wastikuft suplemiseft isegi lõha ei pärinud. „Ega umbrohi kao,“ ütleb wanafõna. Pean saatust tänama.

26. jaanuar. Täna sain ma neljanda järgu Georgi medaili kätte, mille saamisels mind möödaläinud aasta 9. augustil bataljoni komandör, alampolkownik P., ette pani. Wägede kõrge ülemjuhataja käsukirjas oli see järgmiselt formuleeritud:

„IV järgu medailid — Mesikäpp'ale, Kurganowile, Teder-Birkhahnile ja Ljanzewiczile — et nad wõitluses 22. juulil 1915. aastal E. lähedal maakuulajate salga tiival olles ja waenlasele külje peale nihutades, waenlase sealt ägeda tule alla wõtsid ning sellega tema pealetungimise seisma panid, millega nad siuliselt kasu saatsid. — Waenlase ägeda tule peale waatamata, ei lahkunud nad oma kohalt ennem, kui oma ülemuselt selleks kasu said.“

Meie suuremateks pühadeks ja meelelahutuse päewadeks on postipäewad kaks korda nädalas. Kuigi igakuks iga postiga kirja ei saa, loetakse üksteise kirjad läbi — ikkagi meelelahutus. Ollakse õnnelik teise õnne üle.

Tänane post oli meile, eestlastele, üllatuseks. Ma sain „Päewalehe“, „Postimehe“ ja „Tallinna Teataja“ esimesest jaanuarist peale, misest nendele toimetustele siinkohal isenda ja teiste nimel südamlisult „aitäh“ ütlen. Näiud on meil lugemismaterjali küllalt tiikiks ajaks. Kuigi mõned numbrid wahpeal puudusid, wist olid need talitustes otja lõppenud, siiski jatkus meile ajawiidet mõneks heaks päewaks. Peale nende lehtede sain ma ka ajakirja „Meie Mats“. Tänu toimetusele! Sõnadega on peaaegu wõimata jeda rõõmu ja õnne kujutada, mis ajalehtede saamine meile sünnitas.

2. weebuar. Täna jõudiswad staabi kaks wangi langenud ohwitseri, kes sealt aga ära põgenesid. Need jutustasid meie sõjawangide elust Austrias ja Sakfamaal järgmiselt:

Esimene nendest oli Austrias Theresienstadt linna lähedal olewas wangi laagris wiibinud, kus ruumi umbes wiiesaja wangi. Laager seista laudadest kokkulõõdud ütsikutest barakkidest koos ja walitus olla seal täieste wangi-majaline. Sõõk ohwitseridelgi wäga kehwa ja halb. Kaks päewa nädalas liha sugugi ei antawat ja wiimased kolm kuud ei ole ka õhtusõõgiks, liha antud. — Laagrilemaks on ülemlenant Peteny, kes meie wangilangenud ohwitseridega wäga karmilt ja teotawalt ümber käib. Lõppude lõpuks ei ole keegi lipnik Kolowsty jeda wälja fruntud kanatada ning lõõnud Petenyt. Selle süüteo pärast antud ta kohtu alla ning lastud maha. Peteny saadetud aga meie punaseristi-õõdest saatma, kui need seal wangi elu-olu käinud uurimas. — Hinterhahnis ja Sardagaczis (Düüna ääres) kogutud möödaläinud aasta oktoberkuul mitmed meie wangi kolku ja ähwardatud neid maha lasta, kui nad

wastu panewad. Lopitud nad Austria soldatite mundritesse, antud neile paar saapaid, kaks paari pesu ja tödris-
tab kaasa ning saadetud Italia wõitluseliinile, üsna tuleliini
lähidale tööle. Eelmisel aastal, nagu wangid rääkinud, on
elu wangis olles kergem ja wabam olnud, kuid käesolewa
aasta algusest peale, on olukord laugelt karmimats
muutunud.

Wangid, kes Josefstadtis, Wiesenbergis, Nährdihofis,
Munkaczis, Budapestis ja Brickis wiibivad, jutustada, et
nende ülewaatajateks meie sõjawangid-juudid on. Wiimased
pilgata, narrida ja piinata wangist ning öelda: „Siin ei ole
Benemaa, siin oleme meie herrad!“ — Wõnede nende juu-
tide nimed on teada, niisama ka, kus polgus wõi wäesofas
nad teenistwad.

Krautaus, Wienis ja Theresienstadtis haige-
majades on kord headsoowivam. Arstid tarwitawad arsti-
mises kõike oma jõudu ja oskust, kuid sagedaste takistada
nende tööd arstirohtude puudus. Sanitarideks olla wõit-
luseliinile kõlbmatad ja elatanud alamwäelised ning sage-
daste ka meie sõjawangid-alamwäelised.

Wiimastel ajal kutsutawat wäeteenistusesse 17—52-aas-
tased mehed. Oppus testab lühikest aega ning siis saade-
takse nad otsekohe tuleliinile. Wäe seljataga olewatel wä-
gedel on wäga mitmesugused piisid. Ei puududa isegi ja-
hipisid. Et peaaegu kõik mehed wäeteenistusesse on kut-
situd ja elutarbeained kuulmata kõrges hinnas on, tuleb
politsei, sõjawäe ja rahwa wahel sagedaid kokkupõrka-
misi ette.

Saksamaal wangiswiibinud ohwitser jutustas:

„Heidelbergi juures on laager wangilangenud ohwitse-
ride jaoks. Ümberkäimine on siin kare, niisama ka Stral-
sundis haigemajas. Stettinis on lugu weidi teisem, sest
wanem arst on korralik inimene ning püüab enam inimli-
kult ümber käia. —

Saksa soldatite kui ka rahwa meelesu on wäga rusu-
tud, hõrkanis möödaläinud sügisest peale. Ka antab mee-
leolu langemiseks toiduainete puudus suureste kaasa. Inimesi
on sõjawägede täitets weel wäga wähe jäänud. Wa-
hiteenistuses leidub isegi wigaleid. Teenistuses leiame juba
55-aastaseid mehi, kes sõjawäkke wabatahtlikult on astunud.
— Soldatite puudust katjub walitsus automatiliste piiside
ja kuulipildujate ning muude tehnikaliste abinõudega kõ-
waldada. Siiski wõib sõjawäe seljataga sõjariistade puu-
dust märgata. — Laagris olles annab endine tunnimees
oma piissi wahetujel teisele edasi.

Neerutite õpetus on tuline, piisilastmise harjutused kes-
tawad ööd ja päewad läbi. — Saawatutest rawitsetakse 75%
ja saadetakse peale kahenädalise puhkuse jälle tuleliinile.
Wangilangenud gruffinlast ja tatarlast eraldatakse teistest
sõjawangidest ning tehakse nende seas kihutusetööd, et nad
Sürgi sõjawäkke astuks, kuid sellel agitatsioonil ei ole küllalt
wiljataid tagajärgi.

Saawatud ilmsüütus.

Montenegrolastel on niisugune mõistujutt:
Mägestiku teed läks noormees. Ühe järsu teekäanaku
kohal jõudis ta järele kenale tütarlapsese ja edasi läksid nad
ihes.

Nooremehel oli turjal malmist katlakene, paremas
käs jalgupidi elaw kana ja pahemas — lepp, mille järele
nõõriga kits köidetud.

Kui teekäijad tumedale lõhestikule lähinesid, ütles tütar-
laps nooremehle:

„Ma kardan sinuga sellesse lõhestikku minna; seal on
pime ning tühi ja sa, wõib olla, hakkad mind suudlema.“

„Waata mis ja weel wälja ei mõtle,“ naeris noormees.
„Kuidas wõin ma siis sinuga toime saada, kui mul turjal
on katel, käes elaw kana, lepp ja lisaks koguni kits? Ma
olen ju nii kui nii köidetud.“

„See ei tähenda midagi,“ lausus tütarlaps kohmetult.
„Sa wõid kepi kaljuprao wahel pista, ja siis ei saa kits
kühugi minna. Katla keerab ja kalju peale kummuli ja

selle alla paned kana. Teie, meesterahwad, olete ju kawa-
lad!“

Noormees waitis, kuid mõtles:

„Wäga hea! Mul endal ei oleks see mitte meelde tul-
nud.“

Kui nad lõhestikku jõudsid, lõi noormees kepi kalju-
praosse, sidus kitse selle külge, andis siis kana tütarlapse
tätte ja ütles:

„Goia teda seni, kui ma kitsese rohtu katkun.“

Kui see lõhündinud, wõttis ta turjalt katla, keeras selle
kummuli kaljule ja pistis kana selle alla. Siis hakkas ta
tütarlast suudlema ja lapsuke ei pannud mitte wastu, sest
„see oleks nii kui nii asjata olnud.“

Paisu Tõnu mullikas.

Paisu Tõnu kandis oma mullika eest hoolt nagu nai-
fegi eest. Ta oli teda kaswatanud ilusaks, kel karo kui sam-
met, sarwed kui elewandiluust ja filmad nagu
pärlid.

Tõnu pani kõik oma inimliku tarkuse selle mullika kas-
watusteabusesse.

Ujad muutusid aga kehwas, nõnda et ta otsustas mul-
likat ära müüa.

Loomaparisnikud imestasiwad ilusa looma üle ja ütles-
fiwad, kui ta mullikat müüa pakkus:

„Ta on ilus, liigagi ilus! Aga kui meie ta ära ostame
ja teiste loomade hulka paneme, et linnas lihunikudele edasi
müüa, siis näewad nad aga teiste loomade inetust ja wõi-
metust ning ei osta neid. Weil ei ole sinu mullika headest
omadustest mingit kasu . . .“

Ja nad pakkusiwad pool hinda rahast, mis Tõnu kisis.
Tõnu wiis looma näitusele.

Seal, „näituse komisjonis“, arutasid mitmed targa nä-
gude ja kuldprillidega herrad:

„See on kõige juurepäralisem loom, mida meie kunagi
näinud, aga meil on õnnetuseks mitu esimest auhinda . . .
Kui meie nüüd sinu mullikat ja teisi wõrdleme, siis peaks
sinu oma ikki esimese auhinna saama, teised aga kolmanda.
Wastasel korral teewad ajakirjanikud mõru, et meie erapoo-
letult pole toimetanud, meil on aga erapooletu komisjon.
Wii teda kusagile kõrgemale . . . Meie ei wõi teda wastu
wõtta näitusele ja auhinda anda . . .“

Tõnu silgas tuklataguist ja wiis sinna, kus „kunst kunsti
pärašt“ öeldi olewat.

Seal öeldi:

„Sinu loom ei ole kunstlikel teel figitatud ega kunstliku
toiduga kaswatatud, sellepärast ei ole tal ainuisti kunstilist
detaili; kõik on banalne ja looduse loomulikkusest wäljaku-
junenud; ta ei heida endast isegi kunstifõnnitust wälja.
Sellepärast on ta üsna igapäewane elukas ja sellega ilma
kunstilise wäärtuseta.“ —

Tõnu wiis mullika wahajelt koju ja lõikas tal kõri maha.
Richard Charles.

Rirjandusline uudis: Jaan Rärner

Talurahwa wabastamine Estimaal.

Wabastuse saja-aastaseks mälestuspäewaks.

Si ju: Mõisnikuseisuse ainuwalitsus 18. aastajal.
Pärisorjuse wiimane piir. Wabastuse majanduslikud ja
iuhistondlikud tegurid. Esmesed uuendustatsed. Politili-
sed olud 19. aastajaja algul. „Igga-üts“ ja esimene awa-
lik talurahwaseadus. Wälised mõjud pärisorjuse kaotamiseks
meil. Wabaduseseaduse tekkimise lugu. Linnuwabadus ja
selle tagajärjed. **Sind 75 kop.**

Saada igast raamatukauplusest. Pealadu „Teaduse“
raamatukaupluses, Tallinnas, Rüütli ja Harju uul. nurgal
nr. 46/15. Sisjetäht Rüütli uul. Tellimise adress: Певель
„Тeadусь“

Etjimisef.

Maailm kangeft lohut mõistab
Wäga tihti siin ja seal,
Jalapealt teist hulla mõistma
On ta lohe walmis teal.
Aga kui näed tema wiga,
Ütleb, waata ette ja,
Siis ta wastab üsna prostoilt:
Ну, братъ, это ничего!

Naisel mees tats tanu ostab
Aastas, ja siis õhfab weel:
Kes kõit tulud mulle matsjab,
Naisstel tanud — rumal pruut.
Aga ise lubis käib ta
Prakt, tsilinder, kampseljoon,
Mängib kaarta, kaotab jada:
Ну, братъ, это ничего!

Zuhtub kopit kogemata
Pistma waese peosse
petlitu raamatu ostma
Õhfab: kui kallis see!
Aga trostlaga Stroornil
Eht las kadrioruni
Purjutama seal porusski:
Ну, братъ, это ничего!

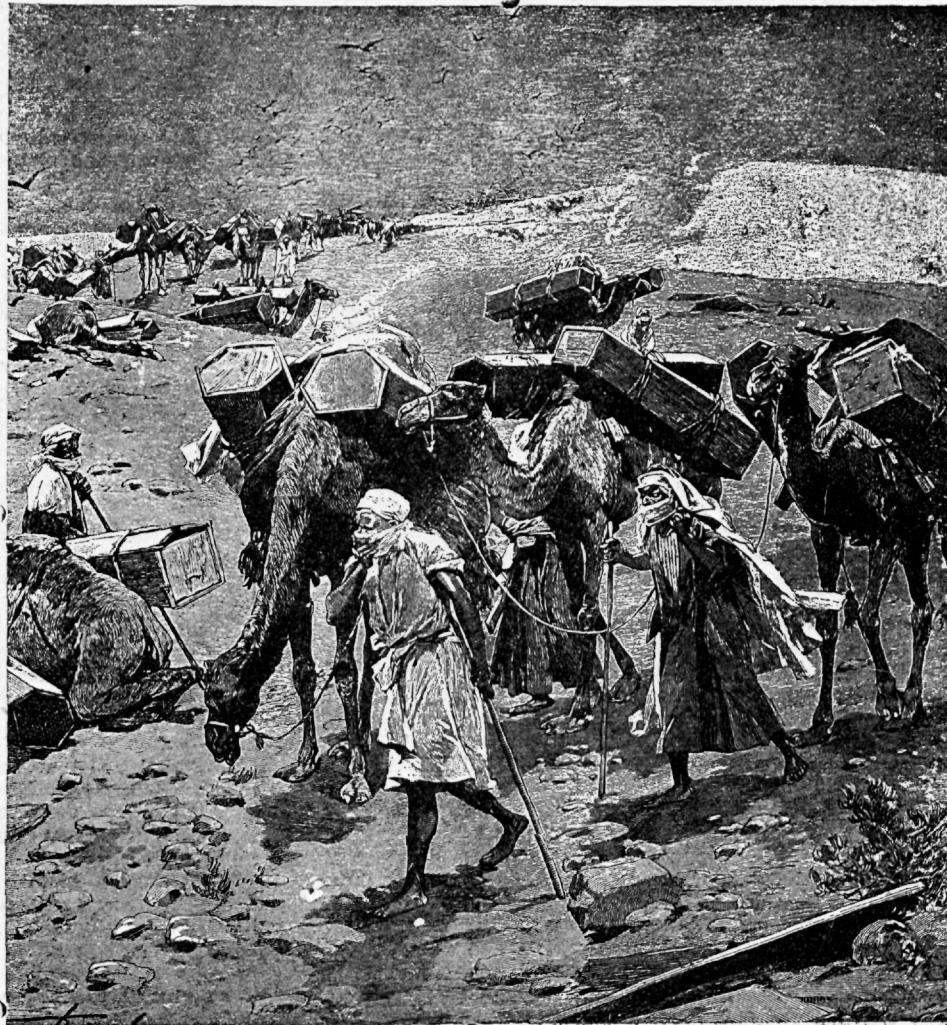
Zuhtub kopit warastama
Mõni waene tehwa mees,
Hulla mõistab teda lohus
Pannakse ta torni weel.

Aga
Aasta päraft näeme jo
Peaagegu miljonärid:
Ну, братъ, это ничего!

Kõit maailma läbi käinud
Olen, kiltab mees,
Suured, wäiksed linnad näinud,
Purjutand Atlanti wees.
Aga kui ja küsid temalt,
Kus on

Sügab pead, я ужъ не знаю.
Ну, братъ, это ничего!

Zuhtub naine kogemata
Petma meest üks ainus lord,
Saab ta lohe lugemata
Edimusõnu igalt poolt.
Aga mees, kes abielu
Rahu, rõõmu rikkund on,
Petab naist las kümme lorda —
Ну, братъ, это ничего! —

Ratt Lürgimaal.

Walge maja.

Rootsi kirjaniku Tor Hedberg'i jutustus.

Rus see oli, ei wõi ma ütelda, kuid igatahes pidi see kufagil põhjas olema, sest männad olid kaunis suured, kuid kased olid wäiksed, ja sumeöö tundus millegi õhtu ja hommiku kokkufulamisena. Rada, mida mööda sammusin, oli halja rohuga kaetud, mis tunnistas, et siin harwa inimese jalg oli astunud. Õhke ja kitsalt läks ta läbi kõrgete, oksadeta määndade, kus weel wist lordagi kirwes ei olnud laastanud. Siwede joontes ja wäikeses walguses peitus sarnane pühallikkus, et ma pea wärisedes küsisin, tubu mind tee lõpuks wiib.

Ma ei tea ka mitte, kui kaua ma nii käisin, kuid lõpuks nägin enese ees midagi walget paistwat. Ma ei küsinud, mis see küll olla wõiks, ei astunud ka kiiremalt edasi — ennem läksin aeglasemalt, — sest mets, õõ ja waitus, kõit sofistafid: tuleb aeg, tuleb nõu!

Aegamööda tulid lähemale ja nägin, et see walge maja oli, ja nii wäike, et ma tingimata oleksin naernud, kui maja mitte nii piinlik puhast ei oleks olnud. Walge wärw mõjus rahustawalt. Oli midagi ühtekuuluwat ta wäikuse ja män-

dade juures. See wiis just ufse juure, ja kummagil pool uft oli aken, ja iga akna juures põles küünal, mille tuleb selgelt näha olid, kuid siiski ilma ümbritsewa walgufeta heledas õõs. Ühtel ja atendel olid rohelisted postid. Üks oli kinni, kuid maja ees lehwis naisterahwa loogu.

Kui ma teda algusel nägin, arwafin, et ta wana on; kui lähemale tulid, mõtlefin, et ta eht noor on, ja kui ta juures olin, ei tulnud mulle ta wanadus meelegi. Kas ta inetu wõi ilus oli, ei tea ma; kui ta aga mulle otfa waatas, lagunes mu üle wäikus ja rahu laiali, mis sügawam oli, kui ma seda ita! tundnud.

„Elad ja seal?“ küsisin talt.

„Jah,“ wastas ta sügawal, looritud häälel. Ta näitas käega, et peakfin istuma, ja rääkis edasi:

„Kas ja ei taha weidi puhata, enne kui tagasi lähed?“

„Kas ei lähe siis tee enam edasi?“ küsisin mina.

„Ei,“ wastas ta, „tee ei lähe enam edasi, sest see siin on metsa kõige suurem sügawus.“

Ma waatafin enese ümber ja tundfin, et ta sõnades tõde peitub. See siin oli metsa kõige suurem sügawus.

„Elastid ja ilka siin?“ küsisin jälle.

„Jah,“ wastas ta, „ilka!“

„Ja aeg ei lähe kunagi igawaks?“

„Ei,“ wastas ta, „ei ole kunagi igaw. Pea iga aasta

tuleb keegi rändaja sija ja räägib minuga wähe. See ajab mu igawuse ära. Kuid on aastaid olnud, kus keegi ei läinud, ja need aastad olid pikad."

"On see kõik?" küsisin imestanult. "Muidu ei sünni siin midagi?"

"Mis peats siin sündima?" wastas ta naerdes. "Ütle-
fin sulle, et siin on metsa kõige suurem sügawus."

"Ja sa ei ole kunagi suurt rõõmu näinud?"

"Ja nagu hülgas."

"Jah," wastas ta, "korra tundsin suurt rõõmu. Sa ei tea eht sügugi, et siin metsa sügawamas pöues kellukesed mitte sinised ei ole, waid walged. Palju neid ei ole, oma eluajal olen ainult kakskeist tükki leidnud, kuid itka sünnita-
sid nad palju rõõmu. Wiimane sünnitas mulle aga kõige suuremat rõõmu, sest ta laswas just minu akna all. Tal oli neli kellukest, ja iga kellule õitses neli päewa, ja wiimane oli kõigist teistest walgem. Sellest on palju aastaid mööda läinud, kuid ma ei unusta seda üalgi!"

"Ma waatasin tale otse, ja ma ei ole kunagi nüfugust rõõmu näinud. Ja ometigi oli see ainult rõõmu mälestus."

"Kas sa kurbtust tunned," küsisin edasi.

"Jah," wastas ta, ja ta nägu hülgas kurbtusest, nagu enne rõõmusest. "Kord sündis midagi kurba. Ühel ööl nägin und, mis ilusam oli, kui esimene lewadepäew. Kunagi ei ole mul sarnast unenägu olnud! Ma teadsin, mis näinud, kui üles ärtasin, ja lootsin seda itka teada. Seal koputas keegi linnuke notaga wastu akent, ja ma küsisin: "Kes on seal?" Ja sel filmapilgul, kui seda küsisin, unus kõik, ja unenäost ei tea ma midagi. Ta on igaweste kadunud."

"Ja nuttes peitis ta oma näo lätsele."

"Oled sa ta armastanud?" küsisin ma, kuna ta oma nägu käte wahel hoidis.

"Sa istus tükk aega taha ja liikumata, nagu ei oleks ta mu küsimust tähele pannud. Siis tõstis ta pea üles, ta palewärw oli elawamaks muutunud, filmad tuhnimaks läinud."

"Sa küsid palju," ütles ta, "aga sa pead kõik teadma. Jah, olen armastanud, ja armastan weelgi. Kord istus seal, kus sa istud, keegi naine. Ta ei olnud weel kunagi metsa sügawamas pöues olnud, ja kui ta teada sai, et ta nüüd seal on, pühles ta nutma. Ma küsisin, miks ta nutab. Ta wastas mulle, ta mõelnud mehe peale, kes teda 10 aastat truult armastanud, kuna ta teda ainult kurbwa-
stanud. Ta oli teifi armastanud, teiste päralt olnud. Ja nüüd nuttis ta, et ta teda mitte ei olnud armastanud. Ja kui ta sellest mehest rääkis, nägin ma teda oma ees. Kord tuli haawatud pöder siit seda teed mööda. Ma seisin lä-
wel, ta seisatas ja waatas mulle otse, siis astus ta edasi, et pööstastikus surra. Mehel, keda tüdruk ei olnud suutnud armastada, oli sama pill. Ma armastasin teda, ja armas-
tan weelgi!"

"Sa waitis, ma ei lausunud sõnagi. Dõ oli waitne, aeg näis magawat, mõlemad küünlad olid maha põlenud. Naine tõusis püsti, jättis jumalaga ja ütles: "Head ööd!" Ma lahmasin ta käest kinni ja tundsin kõwa, sooja pigistust, nagu tõelikkus, see kui jaatus."

"Siis kadus ta. Ka mina tõusin püsti ja lätsin mööda teed tagasi, mille mõlemal pool männad lastawad, mis Põhja-punafelt wilkufid. Tundsin tuulehiili, ei olnud wist hommit kuigi kaugel. Kui tagasi waatasin, oli majake ka-
dunud; aga mu käsi tundis weel praegu pehmeid, walgeid sõrmi, nagu jaatus selle peale, et metsa kõige suuremas sü-
gawuses olin."

—u—

Matöö operaamat.

325 selgitawa pildiga. Sind lihtkõites 3 rbl., kõwas kõites 3 rbl. 50 kop. Üleilma kuulsa aedniku J. Böttneri aiatöö raamatute järele Päänemere maadel ja Wenemaa kaugel-
mates kubermangubes asuwate eestlaste jaoks kottu seatud.

Üleilbse on Matööoperaamat 3 esimest aühinda saanud (kaks kuld auraha ja ühe suure hõbeda). Igale aiapidajale ja põllumehel tarwitik kätraamat.

Das.

Idamaa muinasjutt.

Karawan liikus mööda kõrbet . . . Päite põletas. Kulla-
karwa liiwawäli kadus pimestawasse kaugusesse. Ces win-
gerdas walge joonena tee, mida mööda karawan liikus . . .
Dieti põlnud teed olemasti. Teed näitafid siin kõngenud ka-
melite luukered . . . Kaewud olid seljataha jäänud, ja pal-
werändajad olid endile tahets päewaks wett kaaja wõtnud.
Allas homme wõisid nad lähemasse oasi, kiburate pal-
mide warju jõuda . . .

Kõik nagu tardus armuheitmata päitse põletawate
kürte all . . . Unifelt detfusid ratsanikud endi kamelile seljas
teejubi järele. Keegi hakkas laulma, kuid kõrbes paneb ta
laul nutma. Ja laul waitiski kobe. Täielne waitus . . .
Minult kamelile jalgade ühetoonilist müdinat pehme liiwa
sees on kuulda, ja siidi eesriiete kahinat, millede taha tõm-
munõlised Beduini naisterahwad endid kõrwetawa päitse
eest peitnud.

Tee ääres, kust karawan mööda läks, lamas surija
arablane; tema kõrwal wedeles furnuakihutatud hobuse kere;
arablane oli oma pea walge rüü fise mäskinud ja pitutas
niitwiifi oma eluta reisukseltfilise kõrwal maas . . .

Soolimatalt lätsid kamelid mööda. Ükski inimestest ei
pööranud isegi pead sinna poole, kust neid walge siidiriiki
alt surija arablaste ahne ja janune pill saatis . . .

Juba oli terve karawan temast mööda jõudnud. Seal
ronis aga korraga wanamees, kes kõige wiimafena rongi
kõpul sõitis, sadulast maha ja kumardas arablaste kohale.

"Mis sul wiga on?" küsis ta.

"Juua . . ." suutis surija ainult suure waewaga suust
välja saada.

Wanamees waatas karawanile järele . . . see liikus
aegamisi pimestawa kauguse poole, ükski ei waadanud ta-
gasi. Wanamees ajab pea kõrgele üles, ja seal tundis ta
korraga midagi arusaamatat ja wägemat oma hingesse
tungiwat . . .

Wanamees wõttis weega täidetud nahkfed kotid . .
Rastis esialgul surijal näo ja suu märjaks, andis talle siis
ühe söõmu rüübata . . . selle järele teise . . .

Surija nägu läks elawamaks.

"Oled sa ommiadide suguharust pärit?"

"Jah," wastas wanamees.

"Ma märkasin seda märgist, mis sa käe küljes kannad . .
Mina olen elkamidide suguharust. Nii oleme meie siis sur-
mawaenlased . . ."

"Kõrbes, Allahi näo ees oleme meie aga wennad.
Zoo! . . . Mina olen wana, sina aga noor. Zoo ja ela . . ."

Surija tõstis weendu ahnele suu juure . . .

Kui ta oma janu juba weidi kustutanud oli, aset-
as wanamees ta oma kameli selga . . .

"Sõida minema ja jutusta omastele, kuidas üks ommiad
sulle kätte maksis . . ."

"Ja sina?"

"Minul pole itlagi enam kuigi kaua elada."

"Sõidame jeltfis."

"See on wõimata. Kamel on waitne, ta ei kannata nii-
fugust raskust wälja."

Arablane kõhles. Aga ta oli noor, teda ootas kuulsus
ja armastus . . . Ta istus sõnalaujumata sadulasse . .
Siis aga küsis ta jällegi:

"On sul omakseid?"

"Mitte kedagi!" wastas wanamees.

"Jumalaga!"

Wahajääja waatas talle järele . . . Ta oli oma
waenlast petnud. Tal olid lapfed — aga nad olid kuulsad
kui wahwad sõjamehed . . . Teda neil enam juba tarwis ei
läinud . . .

Karawan oli pimestawasse kaugusesse kadunud . . .
Päite põletas . . . Walge joonena wingerdas tee liiwala-
gendikul . . . Wanamees mähtis pea rüü fise ja heitis
kõhult maha . . .

Mitu kuud oli mööda läinud.

Seesama kõrbe. Seesama lõpmata lai liiwawäli . . . Seesama karawan, needsamad ratsanikud sõitsid nüüd palwerändamisel toju poole tagasi. Jälle olid nad wiimastel oasidel kahets päewaks wett kaasa wõtnud . . . Unijelt õetsufid ratsanikud wäinud kamelitel seljas . . . Korraga pidas teejuht oma kameli kinni . . .

„Mis see ometi peaks olema?“ näitas ta laugufesse.

Järeldubnud palwerändajad waatasid niijamuti imes-tusega sinna poole . . . Seal seisis, nagu maa seest kerkinud, tsest ääreta liiwagalendikku roheline oas. Kõrgete, uhtete palmide all toredas õie-ehetes seiswate põesaste wahel niri-fes allikas, ja lustiline wetesulin täitis wärstusega ümbrit-sewa kõrbe rusuwat surmawaitust . . .

Palwerändajad tulid lähemale . . .

Allika ääres lamask halastaja südamega wanamehe ifta weel rikkumata furnukeha. Palwerändajad tõstsid furnukeha ülles, mähkisid selle siidiwaipade sisse ja wiisid tema suguharu oasi . . .

Arablasted kõnelewad, et uus allikas siin Allahi käsul kõige sügawamast maapõhjast just seal kohal wälja lõi, kus wana sheit oma waenlast jootes mõned weepiisad oli last-nud langebada. Beduinid hiiuawad seda oasi nüüd „halas-taja waenlaste allikaks.“

Diglane kohus.

Sdamaa muinaslugu.

Wäga rikas oli ben Sid-Omar. Mitte maja ei olnud temal, waid palee, aiad niifugused, et ille terve Arabia kuulsad. Ja kõigeilusamad tantšjannad olid temal.

Palju sõpru oli ben Sid-Omaril. Armastasid teda tema rikkuse ja „lahke käe“ pärast. Sagedaste pidas ta pidusi, kus wiinad ojabena woolasid ja lauad kõigemait-s-wamate roogade rästuse all paendusid.

Kord pidas ben Sid-Omar jälle pidu ja kutsus kõik oma sõbrad koftu. Kutsus ta ka waese noore luuletaja Ali-Hasani, et see oma salmide ja lauludega peremeest kiidaks ja küllalisi lõbustaks. Palju oli juba wiina joodud, palju juba roogast söödnud. Wäsisid juba muusikandid, nõr-fesid tantšjannad, joobnuds jäid küllalised ja joobnuds jäi ka peremees. Ja hiiudis korraga piduperemees:

„Mile, o noor Ali-Hasan, kes on õnnelikum kui ben Sid-Omar? Eks ole Allah mind rohem õnnistanud kui kõiki teisi inimeselapsi? Kiida siis tema prohwetit ja mind?“

Ja hakkas siis sõnu sõlmima noor luuletaja Ali-Hasan, särama lõid tema tulised filmad ja tema noor hääl helises kui kannel:

„Kiidetud olgu Allah ja tema prohwet Muhamet! Ole tuhat korda termitatud, lahke ben Sid-Omar! Rikas ja õnnelik oled sa, kuid sõpru sul ei ole. Nad istuwad sinu lauabade taga, söödnud sinu maiustest ja joobnud sinu wiinadest. Rahul on nende südamed, sest sa oled neid rikkalikult sööt-nud. Kuid, juhtuks sinuga õnnetus wõi jääb sa waeseks, nad lahkuwad sinust ja ei tunne sinu nimegi enam. Sest sõbrad, need on — merelained: weerewad kaljust mööda, puhkawad tema wõimsal rinnal, siis aga kihutawad edasi ja unustawad rinna, kes neile puhkepaita annud.“

Hirmus wihajeks sai luuletaja peale ben Sid-Omar.

„Õnnetu!“ müristas tema wihane hääl. „Kudas jul-gesid ja minu pidulõbbu rikkuda? Kudas minu sõpru teo-tada? Hei teie, truuid teenrid! Kihutage see terjus siit minema!“

Ja jootstes tulid truuid teenrid ja ajasid noore luule-taja minema.

Ja järgmisel päewal läks Ali-Hasan targa kohtuniku juure ja kaebas oma teotaja peale.

Kutsus tark kohtunik rikka ben Sid-Omari diglasesse kohtusse. Luli see, tulid ka tema sõbrad, et endi rikkale heategijale tunnistajatels ja kaitsejatels olla.

Jutustas ben Sid-Omar kudas kõik olnud, ja tõendasid ka tema sõbrad tõttmööda, et just nii olnud.

Kohtus.

Kohtunil: „Ja kohe, õimeise sõna peale, mis kaebaja ütles, tõmmasite temale juba üle kõrwade?“

Kaebaja lüne: „Justament nii jah, kohtunikuherra. Ma teadsin ju wäga hästi, mis ta weel ütles.“

Kaua istus tark kohtunik sügawas mõttes ja lausus wiimaks:

„Sina, ben Sid-Omar, rikkusid sellega wõdraste wastu-wõtmise püha kommet, et Ali-Hasani wälja ajasid. Selle eest saad wiiskümmend hoopu karistuseks.“

Rikas mees tahtis protesti awalabada, kuid kohtunik ei annud temale aega ja pööras Ali-Hasani poole:

„Ka sinule antakse wiiskümmend hoopu selle eest, et rikka mehe pidule läksid. Waene luuletaja peab teadma, kus tema koht on.“

Palju maksab klaas wiina?

Moskwa adwokatide seltsis oli pidusõõk. Piduõõgik müüdi ka enampakkumise teel klaas wiina — sõjameeste heats; A. S. Gernow ostis selle 501 rubla eest ära.

Ja weelgi kaebatakse, et wõi tats kord kallimats olla läinud. Wiin on juba 10.020 korda kallim, kuid siiski juua-t-se teda! ja keegi ei kurda . . .

Wolikogust toju jõudnud L. peremehe käest küsib naine, miis ta alati nii hilja toju tuleb.

„Ei jõudnud nimesi alla kirjutada!“ wastab see. Wot.

Kes teada tahab, kudas praegusel ajal Kanapoega-deft, kanadest ja teistest kodulindudest kõige suuremat kasu wõib saada, see õstku omale raamat

Rodulinnud

nende kaswatamine, nuumamine, müügileaatmine, haigused ja arstirohud. Piltidega. Sind 30 kop.

Saada igas raamatukaupluses. Pealadu „Teadus“ Tallinnas.

Kewade on tulnud.

Proua toatüdrukule: „Ja kui linnast tulete, Olga, siis võtke herra kasukas, kloppegi hästi välja, raputage tubliste naftalini wahela ja pange kappi.“

„Aga seda tehtakse kõik wist ka pandimajas, proua.“

„Kuidas pandimajas?“ imestab proua.

„No jah, herra wiis juba eila sinna: ütles, et tal kasukat niidid enne talwet enam tarwis ei lähe.“

Esimene armastaja tembud.

Ta oli wäga põhjusedmõtteline herra, sest ta sõnad ning teod seisid wäga ilusas kokkütölas. Ameti poolest oli ta esimene armastaja, nagu teatrifilees öeldakse, ja ehtas end igalpool sõnadega:

„Kui ma kord kontrahi olen teinud, et esimeseks armastajaks hakkas, siis täidan ise oma kohuseid ausalt ning pühalt, ja palun ta teisi minuga wiisfatakt ümber käia.“

Näitlejannaga — ükskõik, kus — kokku puutudes, teatas ta sellele otsekohele:

„Armas prouakene (wõi preilikene), olen kontrahi järele teie esimene armastaja. Palun teid ausalt oma kohuseid täita, wastasel korral nõutakse teilt kui lepingu rikkujalt kahjutasu.“

Kui näitlejanna, kellele seda öeldi, proua oli, sai ta muidugi äritatud, teate — juba wiisfatakt pärast:

„Kuidas? Mikul on ju endal mees.“

„Sean, tean,“ wastas siis näitleja. „Aga kontrahi järele olen mina teie esimene armastaja, aga mitte teie mees. Tema võib teile teiseks jääda — ega ma kade ole. . . Olen igapidi põhjusedmõtteline ja wabameelne mees. . . Nii siis, tulge mu järele.“

See wabameelsus awaldu nimelt ka teenistuse-asjus: ta tuli kumas tahtis ja läks kumas tahtis. Direktoriherrale kui kodanlasele ei meeldinud see muidugi ja ta, nii ütelda, manitses esimest armastajat:

„Teie olete kogu näiteseltskonnas esimene ja peafite ka teistele eeskujuks olema, aga tulete alati wiimasena proowidele. Teid waatawad kõik nagu imet.“

„Matsid niisugused! Nad ei tea sedagi, et geenius — liitegi weel esimene armastaja — tõepoolest ime on. Ja teie ei ole seda neile seletanud?“

„Aga teie olete ikkagi esimene,“ püüdis direktor rääkida, „peafite ka esimesena proowile tulema ja wiimasena ära minema, nagu iga korralik juht.“

„Nähtawaste olete teie unustanud, mis kirjast seisab: esimesed saagu wiimasteks. Mina elan alati kirja järele — et kellegi ütlemissi ei oleks.“

„Mis kirja järele elamine see on,“ katsus direktor jälle, „tolgendate igapäew salatõrksides ja naiste seltsis.“

„Aga ma olen ju esimene armastaja ning täidan ainult oma kohust. Mis teha, et ma wiina ning naist armastan. Pealegi seisab kirjast ka midagi niisugust. . .“

Palga nõudis esimene armastaja ikka peaaegu terwelt ette: et kindlam oleks juhtumiste wastu. Kui ei antud, oli tal koge abinõu käepärast: „Lähem filmapilt ära — mul on see kerge. Wsun mullaehituste juurde podrahtshikuts eht wiimats weel ajakirjanikuts — waat' siis.“

Kord hirmutas ta direktori nii ära, et see peaaegu keeletuks jäi.

„Kas kuulete, poisid,“ ütles ta, wõõrastemajas, kus elas, teenritele. „Koge mulle ette teatada, kui keegi minu juurde peaks tulema.“

Ja selle järele kadus ta biljardituppa. Aga oli juba õhtu, ja ta pidi just teatris esimest armastajat mängima. Publikumi on murdu koos. Seda oodatakse, kutsutakse telefonil kaudu.

„Ega ma loll ole, et lähen,“ muigab ta.

Siis sõitis ta järele direktor, äritatud, meelestu, publikumi poolt läbisõimatud. Ühehoijaja, kes „külalisk“ nägi, ruttas esimesele armastajale teatama:

„Direktoriherra ise, äritatud ja wihane!“

„Küll ma tale näitan. . .“

Ja esimene armastaja pani ukse lukku, kastes:

„Kui ta ära läheb, koputage kolm korda uksele. Aga talle ärge unustage ütlema, mis kord ja kodus.“

Ütelda kaskis ta direktorile nimelt järgmist:

„Esimene armastaja on tema esimese armulese poolt maha lastud. Just nii, kaks kuuli pähe, üks kõhtu. Jumal, kui hirmus see on, oli nii kena herra. Paraku, politseijaoskonnas saate lähemaid teateid. . .“

Direktoriherra kahwatas ja langes minestanult pörandale.

See oli juhtumine, mille üle kaua sai naljatada.

Wõlgasi ei maksnud esimene armastaja põhjusedmõttelisel mitte, oma „taktikat“ jälle kirja põhjal seletades:

„Oeldud on. . . ja anna andeks meie wõlad“ . . . noh, siis andke mulle mu wõlad ja minge rahuga.“

Kuid ta arvuta wõlauskujad ei olnud mitte samal armamisel. Ta kewadise tuludõhtu ajal, mille järele ta end „täiendama“ pidi sõitma, kogusid nad hulgana teatri uste taha, kaitas kaks ja kurjad mõtled südames: esimeselt armastajalt oma wõlgasi välja tuufelsada.

Siin olid kihunit ja mööblitaupees, kellasepp, habemeaja-a ning maiusajade kaupluste sellid, wõõrastemajade kellnerid ja mitmed sorti plikad.

Esimest armastajat nad ometi kinni ei püüdnud: ta mängis oma aja ilusti ära, kadus siis näitelawa alla, sealt tagawara-ukse kaudu välja ning kiirul wassjali.

Kui wõlauskujad kawaluje jälgile said, oli juba hilja ning pealegi nende wiha juba lahtunud.

„Naistele ei matja ma põhjusedmõtteliselt mitte,“ tähendas esimene armastaja, „olen edulane, demokrat, meie aeg on ühedigusaluse aeg; ennemalt pidasid meesrahwad oma naisti armulesti ülewal, nüüd — diguste ning seisuorra ühtlustamiseks — makstu naised mulle, ja siis, edaspidi tuleb aeg, kus rikkused ühetajajelt on jautatud, isegi ilma lijakajuta. Paraku, lijakaju olen ma ammugi ette wõtnud. Kuid see ei tee suurt wigu. . .“

Warsti kuuldu: esimene armastaja on oma aja wahetanud.

„Praegu on ta „kangelane.“

Luge õhtupoolikul lehte, näete koge — ta peksab ilma armuta kõiti: jatskasi, austerlasi, bulgarlasi, iseäranis aga türklasi.

Muidugi ainult lehes, sest ta on nüüd — sõja-asjatundja.

Kuid teatri tegemine on tal ikkagi weres, ta wõiks koguni ilma liialdamata ütelda: „Teater — see olen mina.“

Ja kuuldubki, et ta „marlike seltsi“ (midagi aktiiaseltsi taolisi) on ajutanud kolme naisoosaniitiga:

„Esimene, teine ja kolmas armuke — iga üks annab mulle jadatuhat ja ma võtan omale teatri — võimalikult laugele oma võlauskujatest . . .

Mu teater saab kõigest moodsam: intilme teater — ainult kolmele minu naisoosaniitule! Ma edendan neile esimest armastajat . . . Wäga ajakohaselt: ilma etteütlejata, ilma näiteisinteta . . . ainult eesriided . . .

Asjaarmastaja.

Sad Riege järelle E. R.

Parisis oli udu nii paks, et inimesed ainult suure wae-waga võisid uulitsatel liikuda. Wõrdlemisi warase aja peale waatamata, — kell ei olnud veel kümme õhtulgi, — oli linn kui jurnud.

Uulitsat mööda sammusid kaks noortmeest. Julius Sabire kuulas hoolega oma sõbra Joseph Gawiali seletust.

„Wastuwaidlemata,“ sõnas Gawial, „sina oled osaw, tähelepaneline inimene. Kuid sellest ei ole küllalt. Sina loed kõiksuguste kriminalistide arwamisi, kuid see on ainult teoorii, aga praktikat sinul ei ole . . . Aga selles asjas on ju praktika just peaaegu . . . Näituselks, mille kas ja mõid ilma tähelepanemata wõdrasse tuppä minna? Muidugi mitte . . . Aga harilikul jalapoliitseinitul on see kerge asi . . .

„Euba, seda mõin mina küllalt teha . . .“

Joseph Gawial naeris.

Nad läksid lahtisest aknast mööda.

Julius Sabire jäi seisma.

„Ma olen kindel, et sina ütelda ei mõi, kes siin toas elab.“

„Ea jäi mõtlema ja rääkis siis edasi.“

„Aga siiski on selge, et seda ahtent ainult praegu awati, et õhtu toas wärskendada. Muidugi ei ole peremeest kodus, aga ta tuleb warsti tagasi, muudu ei põleks enam tuli . . . Edasi, toas elab naisterahwas. Seda mõid juba kõigest näha — ilujatest, pehmetest mööblitest, päewapiltidest seinä peal . . . Selle jaoks, et seda kõike seletada, on teorii tarwiline, aga mitte sugugi praktika. Aga niiid, kui sa soowid, mine lohwimajasse . . . Dota mind. Ma toon sulle selle finise waasi lilledega, mis seal kamina peal seisab.“

„Kahilane, kas see sinul õnnestab? . . .“

Julius Sabire ei wastanud midagi.

Sõnalausumata hüppas ta akna peale ja sealt tuppä.

Sel silmapilgul tulid uffe taga sammud kuuldawale.

Sabire ei teadnud, kuhu ennast peita. Ta ronis woodi alla. Tuppä tuli teener, walmistas õõfets woodi, pani aknad kõwaste kinni, luugid ette ja läks minema.

Julius Sabire meelest oli juba lilledega läinud. Ta mõtles ainult, kudas siit peaseba.

Luukisi ei osanud ta awata.

Koridoris tulid jälle sammud kuuldawale.

Sädawaewalt jõudis ta ennast woodi alla peita.

Suppā astus piff, laiadlaline mees, aastat nelikümmend wana. Tal oli wäike habe ja pikad, pehmed wurrud.

Ta järelle tuli teener.

„Redagi ei olnud, Ernst?“

„Mitte kedagi! Teie tulite täna wära kodu.“

„Ja, ärata mind homme hommikul kell seitse.“

„Kuulan sõna.“

Kui teener ära oli läinud, hakkas peremees ennast riidest lahti wõtma. Pärast wõttis ta kasti rewolwri ja pani lauale.

Täielikult riidest lahti läks ta teise tuppä ja hakkas gümnaastikat tegema.

Julius Sabire waatas hirmuga selle tugewa, terwe mehe peale ja walmas iga ta liigutust.

Wiiimaks heitis see woodisse ja kustutas elektri ära.

Wäene asjaarmastaja, hirmust õõd ette aimates, õhtas jūgawalt.

„Preili, kuhu tohiksin ma teid saata?“
„Kõhema linnwahini!“

Elekter löi uueste põlema ja ühe sekundi jooksul oli isand woodist wäljas ja haaras rewolwri järelle.

„Kes siin on?“ hüüdis ta. „Mis teil tarwis on?“

„Palun teid, ärge laste . . .“

„Aga mis teil siis tarwis on? Ruda julgesite teie minu tuppä tulla?“

„Mina . . . mina . . .“

„Teie olete hulgas.“

„Ja . . . see tähendab, ei ole . . . Mitte wäga . . .“

„Tal oli nii hirmunud nägu, et mees naerma pahwatatas.“

„Siiski, nagu näha, olete teie hullupöödra hirmunud.“

„Muidugi, ma ei ole täielik waras . . . Ma olen asjaarmastaja . . .“

Isand waatas tähelepanelikult oma õõfist külalist.

„Esimest korda . . . wannun teile . . .“

„Ma saan aru, teil on wististe mõni kallite, kes palju raha tahab?“

„Ei . . . Mul ei ole kallite . . .“

„Teie mängite kaarta?“

„Mitte iialgi!“

„Wõid olla, teil ei ole teenistust?“

„Ma teenin Gouleau-Batle ja Ro. kaubamajas. Kui soowite, wõite järele kuulata.“

„Niiisugusel juhtumisel ei saa ma aru . . .“

Noormees rääkis kõik, mis temaga oli juhtunud. Kontoris tõendatawat, et ta eht Sherlock Holmes olewat. Ta wedanud sõbraga kihla, et wõdrasse korterisse lähed ja lilled waasi ära toob. —

Isand läks kamina juure, wõttis finise waasi lilledega, ulatas Julius Sabire kätte ja awas akna.

„Minge, mu sõber. Ma ei taha, et teie ilmaaegu nii kaua hirmu tunnete . . . Teie olete enese kihlweo wõitnud.“

Ta pigistas asjaarmastaja kätt. Noormees kargas kiireste aknast wälja ja kadus udusse.

Warblased — sõjapõgenejad.

Saksamaal puutub elufallidus ifegi . . . warblastesse. Lehed teatawad, et Daani Valandi saarele ilmatu suured parwed warblasti olla jõudnud, kes kõik, mis kätte juhtub, ära sööwad.

Warblased, tulla Saksamaalt.

Waadake! Saksamaal olla keegi professor „beafsteatsi“ ajalehepaberist üles leidnud. Saksalased sööwad ajalehti, kuid warblased — ei taha, nad lippawad parema meelega ära.

Saksa mlts ja Türgi mees
väga kenad ilma sees,
kuid see mlts on liiga suur,
täidele ka paras puur,
kuhu nemad koonduvad,
imejateks moonduvad.
Sellepärast Türgi mees
hädas Saksa mltsi sees.
Üstakõik, kus ita läid.
Igal pool on Saksa täid.

Rudas kapsaid kasvatada

Kirjutanud Hansu Suhani.

Sind 20 kop.

Ülemalnimetatud raamat on meie põllupidajate tarviduste kohaselt ja arusaadaval keelel kirjutatud ning võib kapsa kasvatamise juures täielikult käsiraamatuks olla.

Saada igast raamatukauplusest.

Ta kaotab kaebtuse, et kapsad ei kasva, ja tõstab saagi mitmewõrdjeks.

„Teaduse“ kirjastus Tallinnas, Harju ja Riitli uul. nurgal.
Sisjetaik Riitli uulitsalt.

Ütles . . .

„Eena, mine tee üks lahti; seal topatab teegi ukse taga!“ ütles kurt rätsep, kui pitne sisse läbi ja pool maja maha langes.

„Julge pealehakkamine on pool võitu!“ ütles joobnud isik, kui ta kiirrongile tee peal vastu tormas.

„Mehel on mehe süda!“ hüüdis isand Sarugalts woobi all ahwardades, kui naine teda ahjuroobiga togis.

„Oleks need tornid wiina ja kiril „sakuslat“ itis — siis wast oleks alles pidu!“ ütles kroonprints, kui ta Reimfi peakirikut waatas.

„Ast wast!“ — ütles wabrikutööline, kui warasatub wafe wanaraua kauplusesse ära oli mütanud.

„Banamoor, peo meeles, et mina mitte saklane pole ja sina mitte sakas!“ — ütles isand Jestermann, kui naine temale abielu-seadusi luuawarrega ette kirjutas.

„See töö on minu oma teha!“ ütles Hafertreuz, kui ta teenri ära ajas, keda ta prouaga juures sõbruses oli leidnud olema.

Re w a d i n e k ä r b e s.

Kallis puu.

Kalifornias, Los Angelos, kaswab pirnipuu, mis minewal lõikusel kuue tuhande rubla eest pirna andis. Selle pirnipuu eest kannab isäraline aednik hoolt, ja ta on 80.000 ru eest finnitatud. — u. —

Wanapoiste statistika.

Profesor Wilcow, kes arwatawaste wäga õnnelikus abielus on, toob huwitawad teadmised wanapoiste suremusest ette. 30—40 eluaastates surra naismehi ainult 9%, kuna poisimehi sellewastu termelt 13%. Õpetlane imestab, miks siiski wanapoised nait ei wõta, waid weel wastuotja, nende hull suuremb. Ta olla kellegile wanapoistele selle küsimuse ette pannud, „e olla aga talle teise õpetlase statistika wastanud: 1000 abielu hulgas olla 47 pörgut, 147 paha, 270 õnnetat, 430 rahuloldawat, 99 wäliselt õnnelikku, 44 taunis õnnelikku ja mitte ainustki päris õnnelikku abielu.“ — u. —

„Meie Matsi“

tellimiste wastuwõtmine 1916.a. peale wältab edasi.

Tellimise hind kättesaatmisega aastas 5 r. 50 L.,
6 ku eest 3 r. 3 ku eest 1 r. 60 L. Toime-
tusest ise ära wies: aastas 4 r. 50 L., 6 ku eest
2 r. 30 L., 3 ku eest 1 r. 30 L. Ilmub iga laupäew.

Adressi muutmise eest 10 kop. Adressi muutmisel ja
tellimise uuendamisel palume seniist adressi nr. teatada.

Toimetus ja tallitus:

Tallinnas, Harju ja Riitli uulitsa nurgal nr. 46/15,
„Teaduse“ raamatukaupluses.

Meie Matsi järgmine (92.) sõjanummer ilmub
21. mail.

N. B. Üksikute numrite ostjaid palume lahkest tõehele panna, et neile ostmisel mõnda teisist „Meie Matsi“ nime- ja kujulist lehte meie lehe asemel kätte ei pistetaks.

Дозв. воен. цензуры. Wastutaw toimetaja Jakob Jaason. Wäljaandja J. Muni. M. Schiffer'i trükk, Tallinnas.